

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo poverenia: 486/01
Zo dňa: 11. 07. 2013
Dodatok č. 1 k povereniu
Zo dňa: 19.08.2013

Počet výtlačkov: ...
Výtlačok číslo: 1
Počet strán: 41
Počet príloh: 0

PROTOKOL

**o výsledku kontroly
úrovne zabezpečovania horskej záchrannej služby**

**Horská záchranná služba
Horný Smokovec**

Prešov november 2013

OBSAH	strana
Zhrnutie	3
1. Všeobecná časť	5
2. Hospodárenie s finančnými prostriedkami HZS v rokoch 2010, 2011, 2012 a v I. polroku 2013	6
3. Dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, hospodárnosť a efektívnosť pri vynakladaní finančných prostriedkov	11
4. Stav a nakladanie s majetkom štátu v správe HZS	13
5. Analýza výsledkov záchranej činnosti HZS	19
6. Koncepcia záchrany v horských oblastiach s výhľadom do roku 2015	34

Zhrnutie

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky v súlade so stratégiou svojej kontrolnej činnosti a plánom kontrolnej činnosti na rok 2013 vykonal v HZS kontrolu úrovne zabezpečovania horskej záchranej služby. Kontrola bola zameraná na preverenie dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov, preverenie hospodárenia s verejnými prostriedkami a nakladania s majetkom, na analýzu záchranej činnosti HZS a na posúdenie Koncepcie záchrany v horských oblastiach s výhľadom do roku 2015.

V oblasti hospodárenia s verejnými prostriedkami a nakladania s majetkom bolo kontrolou zistené, že HZS nepostupovala v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy, keď v troch prípadoch nesprávne uplatnila ekonomickú klasifikáciu pri triedení výdavkov v celkovej sume 383,19 eur a v ôsmich prípadoch uhradila úrazové poistenie dobrovoľných záchranárov, ktoré nebolo dohodnuté v uzavretých dohodách, čím porušila finančnú disciplínu v celkovej sume 750,72 eur. V štyroch prípadoch dohôd uzavretých s dobrovoľnými záchranármi nebola vykonaná predbežná finančná kontrola, čo nebolo v súlade so zákonom o finančnej kontrole a vnútornom audite.

V oblasti verejného obstarávania kontrolovaný subjekt v jednom prípade nepostupoval v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní, keď akceptoval víťaznú ponuku uchádzača, ktorá neobsahovala čestné prehlásenie uchádzača o úplnosti a pravdivosti údajov uvedených v ponuke v zmysle výzvy na predloženie cenovej ponuky.

Analýzou činnosti HZS bolo zistené, že záchranná činnosť bola v kontrolovanom období vykonávaná prostredníctvom profesionálnych a dobrovoľných zmluvných záchranárov. Bol zaznamenaný nárast počtu záchranných zásahov vykonávaných v horských oblastiach a v lyžiarskych strediskách, pričom pri zvyšujúcom sa ročnom počte zásahov mal počet smrteľných úrazov klesajúci trend. V dôsledku nedostatku finančných prostriedkov neboli naplnené normatívy pre doplnenie a obmenu vozového parku HZS, pre úpravu počtu príslušníkov a zamestnancov HZS v rámci systemizácie miest a pre spustenie realizácie druhej časti projektu „Prepojenie slovenského a poľského geografického informačného systému horskej záchrany“.

Odporúčania na riešenie zistených nedostatkov:

- za účelom dosiahnutia legislatívneho riešenia problematiky zabezpečenia kvality značenia turistických chodníkov, trás a technických zariadení opätovne obnoviť rokovania so zainteresovanými inštitúciami,
- starostlivosť o turistické chodníky zveriť legislatívnou úpravou jednej organizácii alebo konkrétnym organizáciám podľa príslušného územia,
- dobudovať geografický informačný systém HZS projekt – II. časť pre zabezpečenie plnohodnotného využitia geografického systému slúžiaceho na zabezpečenie ochrany záchranárov pri plnení úloh v teréne a efektívne riadenie záchranných prác,

- vytvoriť podmienky na úrovni zriaďovateľa pre naplnenie noratívov osobných ochranných prostriedkov, záchranného materiálu a vozového parku pre zvýšenie akcieschopnosti príslušníkov HZS s dôrazom na zachovanie bezpečnosti záchranárov ako aj zranených nachádzajúcich sa v horských oblastiach,
- pre oblastné stredisko HZS Nízke Tatry prehodnotiť potrebu zvýšenia stanoveného norativu na špeciálny materiál – lavína o jeden lavínový vak a prenosného agregátu elektrickej energie pre sklad na Chopku,
- pre oblastné stredisko HZS Nízke Tatry prehodnotiť potrebu zvýšenia stanoveného norativu - špeciálneho materiálu osobných horských dopravných zariadení na zabezpečenie plnenia úloh vyplývajúcich z uzatvorenej zmluvy,
- v oblastnom stredisku HZS Nízke Tatry prehodnotiť zabezpečenia objektov záložnými zdrojmi elektrickej energie.

**Protokol
o výsledku kontroly**

Podľa poverenia predsedu NKÚ SR č. **486/01** z 11.07.2013 a dodatku č. 1 k povereniu z 19.08.2013 vykonali:

Ing. František Palčák, vedúci kontrolnej skupiny
Ing. Miroslav Štefánik, člen kontrolnej skupiny
Ing. Stanislav Matúška, člen kontrolnej skupiny
Ing. Marián Sisák, člen kontrolnej skupiny

kontrolu úrovne zabezpečovania horskej záchranej služby, ktorej účelom bolo zhodnotiť dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov a interných noriem pri zabezpečovaní činnosti horskej záchranej služby s osobitným zreteľom na využívanie medzinárodnej spolupráce.

Kontrola bola vykonaná v čase od 09.08.2013 do 29.10.2013 v kontrolovanom subjekte

**Horská záchranná služba, Horný Smokovec 52, 062 01 Vysoké Tatry,
IČO 37879693**

za kontrolované obdobie 2010 – 2012 a I. polrok 2013. Pre objektívne posúdenie kontrolovaných skutočností bolo posudzované aj súvisiace obdobie.

Predmetom kontroly bolo postavenie a pôsobnosť horskej záchranej služby (ďalej aj „HZS“ alebo „kontrolovaný subjekt“), legislatívne, organizačné a finančné zabezpečenie činnosti HZS, dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri vynakladaní verejných prostriedkov na činnosť HZS, stav a nakladanie s majetkom v správe HZS, analýza výsledkov záchranej činnosti HZS a Koncepcia záchrany v horských oblastiach s výhľadom do roku 2015.

1. Všeobecná časť

História HZS

V roku 1953 vznikla celoštátna organizácia pod názvom Horská služba s pôsobiskom vo Vysokých, Nízkych, v Západných Tatrách, v Malej a vo Veľkej Fatre a v Slovenskom raji. V roku 1956 prešla celoslovenská Horská služba pod novovzniknutý Československý zväz telesnej výchovy. Od 01.01.1957 bola Tatranská horská služba oddelená od Horskej služby a priradená k Správe TANAP-u. V roku 1990 po rozpade Československého zväzu telesnej výchovy a po vzniku Asociácie športových zväzov sa Horská služba Československého zväzu telesnej výchovy pretransformovala na občianske združenie Horská služba na Slovensku a zároveň bola v septembri dobrovoľná členská základňa na území Vysokých Tatier preradená od Horskej služby Československého zväzu telesnej výchovy pod Správu TANAP-u. V roku 1996 vznikla organizácia Dobrovoľný zbor Tatranskej horskej služby.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“) podalo na jar 2002 vládny návrh zákona o Horskej záchranej službe, ktorý dňa 10.07.2002 Národná rada Slovenskej republiky schválila ako zákon č. 544/2002 Z. z. o Horskej záchranej službe

v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o HZS“). HZS bola zriadená s účinnosťou od 01.01.2003 ako štátna príspevková organizácia. Od 01.01.2008 je HZS štátna rozpočtová organizácia, ktorú riadi MV SR. HZS spravuje majetok vo vlastníctve Slovenskej republiky. Sídлом HZS sú Vysoké Tatry – Horný Smokovec 52. HZS riadi a za jej činnosť zodpovedá riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva minister vnútra SR. Riaditeľ je štatutárnym orgánom HZS.

HZS vykonáva činnosť v týchto horských oblastiach vrátane jaskýň a priepastí: Belianske Tatry, Malá Fatra, Nízke Tatry, Pieniny, Stredné Beskydy, Slovenský raj, Veľká Fatra, Vysoké Tatry, Západné Tatry. V uvedených horských oblastiach HZS organizuje a vykonáva záchrannú činnosť, transport a neodkladnú dopravu pri záchrane osôb najmä v súčinnosti s leteckou záchrannou zdravotnou službou. Okrem toho HZS plní ďalšie úlohy v zmysle § 4 zákona o HZS.

Podľa zákona č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o IZS“) HZS je jednou zo základných záchranných zložiek, ktorá o. i. poskytuje bezodkladne odbornú, zdravotnú, technickú a ďalšiu potrebnú pomoc v tiesni na základe pokynu koordinačného strediska alebo svojho operačného strediska tiesňového volania.

Podľa Štatútu HZS schváleného ministrom vnútra SR a účinného od 31.01.2008 ďalej len „zákon o IZS“) sa HZS organizačne člení na riaditeľstvo HZS, ktoré sa člení na oddelenia a na strediská HZS. Strediskami HZS sú školiace stredisko, stredisko lavínovej prevencie, operačné stredisko tiesňového volania a oblastné strediská pre horské oblasti. Podľa Organizačného poriadku HZS účinného od 28.01.2008, zmeny vnútornej organizačnej štruktúry zložiek HZS vykonáva riaditeľ HZS po predchádzajúcom súhlase MV SR.

2. Hospodárenie s finančnými prostriedkami HZS v rokoch 2010, 2011, 2012 a v I. polroku 2013

Rok 2010

MV SR listom č. p.:SE-17-8/ORF-2010 vykonalo rozpis záväzných ukazovateľov pre HZS na rok 2010 v členení: rozpis rozpočtu príjmov a výdavkov, rozpis ukazovateľov plánu pracovných síl a reprezentačných výdavkov. V rámci programového rozpočtovania rozpočtovej kapitoly MV SR bol kontrolovaný subjekt zaradený v programe 04A – Záchranné zložky, podprogram 04A03 – HZS. V priebehu roka 2010 bolo zo strany MV SR vykonaných celkom 15 rozpočtových opatrení, na základe ktorých boli vykonané úpravy položiek rozpočtu v príjmovej a výdavkovej časti rozpočtu.

Prehľad o plnení záväzných ukazovateľov príjmov a výdavkov k 31.12.2010 je uvedený v tabuľke č. 1:

tabuľka č. 1

v eur

Ukazovateľ	Rozpočet schválený	Rozpočet upravený	Skutočnosť k 31.12.2010	% plnenia
Príjmy celkom *	140 000,00	191 800,00	200 886,22	104,74
Výdavky celkom *	2 755 868,00	3 017 017,63	3 017 004,75	99,99
Bežné výdavky (600), z toho:	2 755 868,00	2 960 515,00	2 960 514,12	100,00
- mzdy, platy (610)	1 553 306,00	1 692 123,00	1 692 123,00	100,00
- poisťné a príspevky do poisťovní (620)	516 869,00	545 848,20	545 848,20	100,00
- tovary a ďalšie služby (630)	681 415,00	711 681,75	711 680,87	100,00
- ost. bežné transfery (640)	4 278,00	10 862,05	10 862,05	100,00
Kapitálové výdavky (700)	0	56 502,63	56 490,63	99,97

Zdroj: Horská záchranná služba

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

* Okrem rozpočtovaných príjmov kontrolovaný subjekt dosiahol mimorozpočtové príjmy vo výške 30 733,96 eur, z toho granty a transfery boli vo výške 28 960,63 eur. Príjmy HZS celkom, vrátane mimorozpočtových príjmov, boli vo výške 231 620,18 eur. Mimorozpočtové výdavky boli vyčerpané vo výške mimorozpočtových príjmov 30 733,96 eur. Výdavky celkom, vrátane mimorozpočtových výdavkov boli vo výške 3 047 738,71 eur.

Rozpočet príjmov bol počas roka zvýšený o sumu 51 800,00 eur. Najväčšiu položku z príjmov predstavovali príjmy z predaja služieb vo výške 174 748,79 eur, z toho príjmy za záchrannú činnosť boli vo výške 158 203,75 eur v členení na príjmy za záchrannú činnosť v horských oblastiach vo výške 91 950,39 eur, príjmy za záchrannú činnosť na lyžiarskych tratiach vo výške 50 666,13 eur a príjmy za lyžiarsku službu vo výške 15 587,23 eur.

Úprava ročného limitu bežných výdavkov v roku 2010 predstavovala zvýšenie oproti pôvodnému rozpočtu o sumu 204 647,00 eur. V rámci kapitálových výdavkov bol ročný limit zvýšený o sumu 56 502,63 eur.

Prehľad o plnení záväzných ukazovateľov pracovných síl a reprezentačných výdavkov je uvedený v tabuľke č. 2:

tabuľka č. 2

				v eur
Ukazovateľ	Rozpočet schválený	Rozpočet upravený	Skutočnosť k 31.12.2010	% plnenia
Plánovaný počet príslušníkov HZS	118	126	124,4	98,73
Platové prostriedky	1 486 388,00	1 623 936,00	1 623 936,00	100,00
Počet zamestnancov vo verejnom záujme	8	8	7,5	93,75
Platové prostriedky	66 918,00	68 187,00	68 187,00	100,00
Reprezentačné výdavky	300,00	300,00	132,68	44,23

Zdroj: Horská záchranná služba

Záväzné ukazovatele stanovené zriaďovateľom boli zo strany HZS dodržané.

Rok 2011

Listom č.:SE-ORF-2011-000548-001 zo dňa 31.01.2011 vykonalo MV SR rozpis záväzných ukazovateľov pre HZS na rok 2011 v členení: rozpis rozpočtu príjmov a výdavkov, rozpis ukazovateľov plánu pracovných síl a reprezentačných výdavkov. V priebehu roka 2011 bolo zo strany MV SR vykonaných celkom osem rozpočtových opatrení, na základe ktorých boli vykonané úpravy položiek rozpočtu v príjmovej a výdavkovej časti rozpočtu.

Prehľad o plnení záväzných ukazovateľov príjmov a výdavkov k 31.12.2011 je uvedený v tabuľke č. 3:

tabuľka č. 3

				v eur
Ukazovateľ	Rozpočet schválený	Rozpočet upravený	Skutočnosť k 31.12.2011	% plnenia
Príjmy celkom *	170 000,00	214 953,00	215 554,25	100,28
Výdavky celkom *	2 727 283,00	3 126 028,81	3 126 025,69	100,00
Bežné výdavky (600), z toho:	2 727 283,00	3 061 598,00	3 061 596,86	100,00
- mzdy, platy (610)	1 579 538,00	1 579 538,00	1 579 538,00	100,00
- poisťné a príspevky do poisťovní (620)	525 471,00	517 517,38	517 517,38	100,00
- tovary a ďalšie služby (630)	613 274,00	950 541,72	950 540,58	100,00
- ost. bežné transfery (640)	9 000,00	14 000,90	14 000,90	100,00
Kapitálové výdavky (700)	0	64 430,81	64 428,83	100,00

Zdroj: Horská záchranná služba

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

* Okrem rozpočtovaných príjmov kontrolovaný subjekt dosiahol mimorozpočtové príjmy vo výške 42 172,89 eur, z toho najväčšiu položku predstavovali granty a transfery vo výške 32 333,34 eur. Príjmy HZS celkom, vrátane mimorozpočtových príjmov boli vo výške 257 727,14 eur. Mimorozpočtové výdavky boli vyčerpané vo výške mimorozpočtových príjmov 42 172,89 eur. Výdavky celkom, vrátane mimorozpočtových výdavkov boli vo výške 3 168 198,58 eur.

Rozpočet príjmov bol počas roka zvýšený o sumu 44 953,00 eur. Najväčšiu položku z príjmov predstavovali príjmy z predaja služieb vo výške 197 076,71 eur, z toho príjmy za záchrannú činnosť boli vo výške 184 271,79 eur, ktoré pozostávali z príjmov za záchrannú činnosť v horských oblastiach vo výške 106 575,31 eur, za záchrannú činnosť na lyžiarskych tratiach vo výške 52 116,34 eur, a za lyžiarsku službu vo výške 25 580,14 eur.

Úprava ročného limitu bežných výdavkov v roku 2011 predstavovala zvýšenie oproti pôvodnému rozpočtu o sumu 334 315,00 eur. V rámci kapitálových výdavkov bol ročný limit upravený na sumu 64 430,81 eur.

Prehľad o plnení záväzných ukazovateľov pracovných síl a reprezentačných výdavkov je uvedený v tabuľke č. 4:

tabuľka č. 4

v eur

Ukazovateľ	Rozpočet schválený	Rozpočet upravený	Skutočnosť k 31.12.2011	% plnenia
Plánovaný počet príslušníkov HZS	128	128	126	98,44
Platové prostriedky	1 518 710,00	1 518 710,00	1 518 710,00	100,00
Počet zamestnancov vo verejnom záujme	8	8	7,4	92,50
Platové prostriedky	60 828,00	60 828,00	60 828,00	100,00
Reprezentačné výdavky	270,00	270,00	178,37	66,06

Zdroj: Horská záchranná služba

Záväzné ukazovatele stanovené zriaďovateľom boli zo strany HZS dodržané.

Rok 2012

Listom č.:SE-ORF-2012-001179-003 zo dňa 16.01.2012 vykonalo MV SR rozpis záväzných ukazovateľov pre HZS na rok 2012 v členení: rozpis rozpočtu príjmov a výdavkov, rozpis ukazovateľov plánu pracovných síl a reprezentačných výdavkov. V priebehu roka 2012 bolo zo strany MV SR vykonaných celkom 17 rozpočtových opatrení, na základe ktorých boli vykonané úpravy položiek rozpočtu v príjmovej a výdavkovej časti rozpočtu.

Prehľad o plnení záväzných ukazovateľov príjmov a výdavkov k 31.12.2012 je uvedený v tabuľke č. 5:

tabuľka č. 5

v eur

Ukazovateľ	Rozpočet schválený	Rozpočet upravený	Skutočnosť k 31.12.2012	% plnenia
Príjmy celkom *	194 250,00	244 250,00	247 666,05	101,40
Výdavky celkom *	2 696 619,00	3 177 122,53	3 177 122,16	100,00
Bežné výdavky (600), z toho:	2 696 619,00	2 945 792,00	2 945 791,64	100,00
- mzdy, platy (610)	1 579 538,00	1 629 538,00	1 629 538,00	100,00
- poisťovné a príspevky do poisťovní (620)	525 471,00	534 085,47	534 085,47	100,00
- tovary a ďalšie služby (630)	582 610,00	769 048,65	769 048,29	100,00
- ost. bežné transfery (640)	9 000,00	13 119,88	13 119,88	100,00
Kapitálové výdavky (700)	0	231 330,53	231 330,52	100,00

Zdroj: Horská záchranná služba

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

* Okrem rozpočtovaných príjmov kontrolovaný subjekt dosiahol mimorozpočtové príjmy vo výške 89 260,94 eur, z toho najväčšiu položku predstavovali granty a transfery vo výške 53 426,20 eur. Príjmy HZS celkom, vrátane mimorozpočtových príjmov, boli vo výške 336 926,99 eur. Mimorozpočtové výdavky boli vyčerpané vo výške mimorozpočtových príjmov 89 260,94 eur. Výdavky celkom, vrátane mimorozpočtových výdavkov boli vo výške 3 266 383,10 eur.

Rozpočet príjmov bol počas roka zvýšený o sumu 50 000,00 eur. Najväčšiu položku z príjmov predstavovali príjmy z predaja služieb vo výške 235 392,25 eur, z toho príjmy za záchrannú činnosť boli vo výške 218 088,14 eur v členení na príjmy za záchrannú činnosť v horských oblastiach vo výške 125 614,49 eur, príjmy za záchrannú činnosť na lyžiarskych tratiach vo výške 64 950,18 eur a príjmy za lyžiarsku službu vo výške 27 523,47 eur.

Úprava ročného limitu bežných výdavkov v roku 2012 predstavovala zvýšenie oproti pôvodnému rozpočtu o sumu 249 173,00 eur. V rámci kapitálových výdavkov bol ročný limit upravený na sumu 231 330,53 eur.

Prehľad o plnení ukazovateľov pracovných síl a reprezentačných výdavkov je uvedený v tabuľke č. 6:

tabuľka č. 6

v eur

Ukazovateľ	Rozpočet schválený	Rozpočet upravený	Skutočnosť k 31.12.2012	% plnenia
Plánovaný počet príslušníkov HZS	128	128	128	100,00
Platové prostriedky	1 518 710,00	1 568 710,00	1 568 710,00	100,00
Počet zamestnancov vo verejnom záujme	8	8	7,4	92,50
Platové prostriedky	60 828,00	60 828,00	60 828,00	100,00
Reprezentačné výdavky	270,00	270,00	197,81	73,26

Zdroj: Horská záchranná služba

Záväzné ukazovatele stanovené zriaďovateľom boli zo strany HZS dodržané.

Rok 2013

Listom č.:SE-ORF1-2013-001057-003 zo dňa 29.01.2013 vykonalo MV SR rozpis záväzných ukazovateľov pre HZS na rok 2013 v členení: rozpis rozpočtu príjmov a výdavkov a rozpis reprezentačných výdavkov. K 30.06.2013 bola zo strany MV SR vykonaná jedna úprava rozpočtu.

Prehľad o plnení záväzných ukazovateľov príjmov a výdavkov k 30.06.2013 je uvedený v tabuľke č. 7:

tabuľka č. 7

v eur

Ukazovateľ	Rozpočet schválený	Rozpočet upravený	Skutočnosť k 30.06.2013	% plnenia
Príjmy celkom *	194 250,00	194 250,00	183 827,20	94,63
Výdavky celkom *	3 215 346,00	3 212 661,00	1 197 325,71	38,36
Bežné výdavky (600), z toho:	2 760 905,00	2 758 220,00	1 197 325,71	43,41
- mzdy, platy (610)	1 576 497,00	1 576 497,00	660 895,34	41,92
- poisťné a príspevky do poisťovní (620)	524 408,00	524 408,00	222 351,22	42,40
- tovary a ďalšie služby (630)	650 000,00	647 315,00	305 310,01	47,17
- ost. bežné transfery (640)	10 000,00	10 000,00	8 769,14	87,69
Kapitálové výdavky (700)	454 441,00	454 441,00	0,00	x

Zdroj: Horská záchranná služba

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

* Okrem rozpočtovaných príjmov kontrolovaný subjekt dosiahol mimorozpočtové príjmy vo výške 19 181,30 eur. Príjmy HZS celkom, vrátane mimorozpočtových príjmov boli vo výške 203 008,50 eur. Mimorozpočtové výdavky boli vyčerpané vo výške 11 970,00 eur. Výdavky celkom, vrátane mimorozpočtových výdavkov boli vo výške 1 209 295,71 eur.

Najväčšiu položku z príjmov predstavovali príjmy z predaja služieb vo výške 172 365,38 eur, z toho príjmy za záchrannú činnosť boli vo výške 160 505,82 eur v členení na príjmy za záchrannú činnosť v horských oblastiach vo výške 55 429,76 eur, príjmy za záchrannú činnosť na lyžiarskych tratiach vo výške 69 219,41 eur a príjmy za lyžiarsku službu vo výške 35 856,65 eur.

Prehľad o plnení ukazovateľov pracovných síl a reprezentačných výdavkov je uvedený v tabuľke č. 8:

tabuľka č. 8

v eur

Ukazovateľ	Rozpočet schválený	Rozpočet upravený	Skutočnosť k 30.06.2013	% plnenia
Plánovaný počet príslušníkov HZS	128	128	127,8	99,84
Platové prostriedky	1 518 710,00	1 518 710,00	764 586,74	50,34
Počet zamestnancov vo verejnom záujme	8	8	7,7	96,25
Platové prostriedky	57 787,00	57 787,00	28 361,01	49,08
Reprezentačné výdavky	300,00	300,00	72,26	24,09

Zdroj: Horská záchranná služba

Ciele a merateľné ukazovatele programovej štruktúry za roky 2010 – 2012 a I. polrok 2013

V rokoch 2010 – 2013 boli pre HZS stanovené tieto ciele a merateľné ukazovatele programovej štruktúry:

- cieľ 1: vykonať pohotovostné služby na pracovisku v rozsahu stanoveného počtu osobodní
- cieľ 2: realizovať pravidelné školenia a preškolenia pre zvýšenie odbornej spôsobilosti zamestnancov HZS

Vyhodnotenie stanovených cieľov a ukazovateľov programovej štruktúry bolo zo strany HZS vykonávané a zasielané zriaďovateľovi v stanovených termínoch dvakrát ročne, so stavom k 30.6. a k 31.12. bežného roka. Prehľad o plnení uvedených cieľov a ukazovateľov zo strany HZS je uvedený v tabuľke č. 9:

tabuľka č. 9

Ukazovateľ	Merná jednotka		Rok						
			2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 k 30.6.
Pohotovostná služba	Osobodeň *	Plán	7500	7500	7500	7500	7500	7500	7500
		Skutoč.	9253	9026	8502	8625	8342	9578	5246
Školenia a preškolenia zamestnancov HZS	Osobodeň	Plán	150	150	150	150	150	150	150
		Skutoč.	244	234	431	159	400	167	333

Zdroj: Horská záchranná služba

* (osobodeň = 1 zamestnanec = 7,5 hod/2010, 8 hod/2011-2013)

Stanovené ciele a ukazovatele programovej štruktúry v jednotlivých rokoch boli zo strany HZS splnené.

3. Dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, hospodárnosť a efektívnosť pri vynakladaní finančných prostriedkov

Kontrolou boli preverené bežné výdavky v celkovej sume 733 950,53 eur a kapitálové výdavky v celkovej sume 396 093,40 eur. Výber vzorky bol vykonaný neštatistickou metódou a to na základe odborného úsudku kontrolóra. Zároveň bolo preverené aj financovanie projektu „Prepojenie slovenského a poľského geografického informačného systému horskej záchrany – prvá časť“ v sume 55 704,42 eur.

Účtovná závierka

Kontrolná skupina skontrolovala predložené účtovné závierky za roky 2010, 2011 a 2012, či boli ich súčasti a náležitosti uvedené podľa § 17 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve (ďalej len „zákon o účtovníctve“) a či boli zostavené podľa Opatrenia MF SR z 5. decembra 2007 č. MF/25755/2007-31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky, termíny a miesto predkladania účtovnej závierky pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky v znení neskorších opatrení (ďalej len „Opatrenie“).

Kontrolou bolo zistené, že HZS zaslala MV SR účtovné a finančné výkazy v písomnej podobe k 31.12.2010 listom HZS-EO-263/2011 dňa 11.02.2011 a k 31.12.2011 listom HZS-EO-235/2012 dňa 13.02.2012. Podľa listu MV SR č. MV-SE-OU-1-194/2010 zo dňa 13.12.2010 termín na predloženie účtovných a finančných výkazov a poznámok k 31.12.2010 na MV SR v písomnej podobe bol určený na deň 15.02.2011. Tým, že riadnu účtovnú závierku mal kontrolovaný subjekt predložiť na MV SR do 01.02.2011, nebol dodržaný termín na jej predloženie podľa § 1 ods. 5 Opatrenia.

Pri kontrole Súvahy a Výkazu ziskov a strát k 31.12.2010 a k 31.12.2011 kontrolná skupina zistila, že HZS nepostupovala pri ich zostavení podľa § 1 ods. 2 resp. § 1 ods. 3 Opatrenia a to tým, že v uvedených výkazoch nebola úvodná strana identifikujúca organizáciu spracovaná podľa vzoru, a uvedené výkazy boli zostavené z tlačových zostáv a neboli spracované podľa vzoru, ktorý bol súčasťou daného Opatrenia. Pri zostavovaní Súvahy a Výkazu ziskov a strát k 31.12.2012 HZS nepostupovala podľa § 1 ods. 2 resp. § 1 ods. 3 Opatrenia tým, že úvodná strana identifikujúca organizáciu nebola spracovaná podľa vzoru.

Termíny zadávania účtovných a finančných výkazov do informačného systému Štátnej pokladnice za kontrolované obdobie boli zo strany HZS dodržané.

Verejné obstarávanie

Verejné obstarávanie zákaziek na dodanie tovaru, zákaziek na uskutočnenie stavebných prác a zákaziek na poskytnutie služieb bolo v kontrolovanom období v podmienkach HZS upravené v pokynoch riaditeľa HZS uvedených v Zbierke pokynov riaditeľa HZS.

Účelom uvedených pokynov bolo postupovať podľa ustanovení a princípov zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“) a zjednotiť postup pri zadávaní verejných zákaziek s cieľom dosiahnuť ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku.

Kontrolovaný subjekt za roky 2010 – 2013 vypracoval plány verejného obstarávania (ďalej len „plány VO“) v zmysle interných usmernení. Plány VO v sledovanom období boli vypracované podľa jednotlivých zákaziek. Podľa vypracovaných ročných výkazov o použitých postupoch verejného obstarávania, kontrolovaný subjekt za kontrolované obdobie použil formu verejného obstarávania zákazka s nízkou hodnotou (v roku 2010 v počte sedem zákaziek v celkovej sume 80 431,41 eur, v roku 2011 v počte 74 zákaziek v celkovej sume 334 613,75 eur, v roku 2013 v počte 63 zákaziek v celkovej sume 214 473,07 eur). V roku 2010 použil v jednom prípade podprahovú zákazku v celkovej sume 43 998,00 eur – prepojenie slovenského a poľského geografického informačného systému.

Kontrolná skupina skontrolovala výberovým spôsobom dokumentáciu týkajúcu sa zákaziek s nízkou hodnotou v siedmich prípadoch v celkovej sume 72 304,45 eur bez DPH.

Preverením obstarania lyžiarskych okuliarov v hodnote 8 390,96 eur bolo zistené, že súčasťou predloženej ponuky úspešného uchádzača ako doplňujúca informácia nebolo čestné prehlásenie uchádzača o úplnosti a pravdivosti údajov uvedených v ponuke v zmysle bodu 10 výzvy na predloženie ponuky zákazka s nízkou hodnotou.

HZS v uvedenom prípade nepostupovala v súlade s bodom 10 výzvy a zároveň nepostupovala v súlade s § 9 ods. 4 zákona o verejnom obstarávaní.

Ekonomická klasifikácia

HZS neuplatnila správne ekonomickú klasifikáciu rozpočtovej klasifikácie v zmysle Opatrenia MF SR č. MF/010175/2004-42 z 08. decembra 2004, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia v znení neskorších dodatkov, keď rozbor vody v sume 182,40 eur nesprávne triedila na podpoložke 637 004 – Všeobecné služby.

HZS neuplatnila správne ekonomickú klasifikáciu rozpočtovej klasifikácie ani v ďalších 2 prípadoch, keď na podpoložke 632003 – Poštové služby a telekomunikačné služby nesprávne zatriedila výdavky na poplatky za internetové služby VoIP telefónia v celkovej sume 200,79 eur.

Nesprávnym triedením výdavkov došlo k porušeniu § 4 ods. 4 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy“).

Poistenie dobrovoľných záchranárov

HZS ako „poistník“ uzatvorila s poisťovňou dňa 22.06.2010 na dobu určitú s účinnosťou od 01.07.2010 do 30.06.2014 poistnú zmluvu č. 21 – 1949, predmetom ktorej podľa čl. 1 bolo úrazové poistenie dobrovoľných záchranárov – osôb vykonávajúcich činnosť záchranárov na základe dohody s poisťníkom pre prípad smrti v dôsledku úrazu a pre prípad trvalých následkov úrazu. Ročné poistenie na 1 osobu bolo v sume 34,06 eur.

HZS za účelom zabezpečenia horskej záchrannej služby uzatvorila v zmysle zákona o HZS dohody s dobrovoľnými záchranármi. Bolo zistené, že v ôsmich uzavretých dohodách s dobrovoľnými záchranármi nebolo dohodnuté úrazové poistenie dobrovoľných záchranárov

pre prípad vzniku úrazu pri činnostiach vykonávaných v zmysle uzavretých dohôd. Úrazové poistenie dobrovoľných záchranárov za obdobie od 01.07.2010 do 30.06.2011 bolo uhradené poisťovni v sume 3 610,36 eur z výdavkového účtu ŠR SR HZS dňa 27.07.2010 (BV č. 126), v tom osem uzavretých dohôd, v ktorých nebolo dohodnuté úrazové poistenie, predstavovalo sumu 272,48 eur, za obdobie od 01.07.2011 do 30.06.2012 bola poisťovni z výdavkového účtu ŠR SR HZS dňa 28.06.2011 (BV č. 109) uhradená suma 4 257,50 eur, v tom osem uzavretých dohôd, v ktorých nebolo dohodnuté úrazové poistenie, predstavovalo sumu 239,82 eur a za obdobie od 01.07.2012 do 30.06.2013 bola poisťovni z výdavkového účtu ŠR SR HZS dňa 28.06.2012 (BV č. 107) uhradená suma 5 619,90 eur, v tom sedem uzavretých dohôd (1 osoba odpoistená), v ktorých nebolo dohodnuté úrazové poistenie, predstavovalo sumu 238,42 eur.

Kontrolovaný subjekt tým, že uhradil úrazové poistenie dobrovoľných záchranárov aj v prípadoch, keď v dohodách nebolo dohodnuté, nepostupoval v súlade s § 19 ods. 6 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, čím porušil finančnú disciplínu podľa § 31 ods. 1 písm. j) uvedeného zákona v celkovej sume 750,72 eur.

Kontrolou bolo zistené, že na uvedených dohodách uzatvorených s dobrovoľnými záchranármi v štyroch prípadoch nebola uskutočnená predbežná finančná kontrola, čo nebolo v súlade s § 9 ods. 1 zákona č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a s čl. 5 ods. 3 písm. a) Pokynu riaditeľa HZS zo dňa 02.01.2008 uvedeného v čiaske 5 Zbierky pokynov riaditeľa HZS.

4. Stav a nakladanie s majetkom štátu v správe HZS

Pri nakladaní s majetkom HZS postupuje podľa zákona č. 278/1993 Zb. o majetku štátu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe majetku štátu“) a Nariadenia MV SR o postupe pri zabezpečovaní správy majetku štátu v platnom znení. Kontrolná skupina na vybranej vzorke neštatistickou metódou na základe odborného úsudku kontrolóra preverila nakladanie s majetkom štátu v správe HZS a počty záchranárskeho vybavenia.

Prehľad majetku HZS podľa jednotlivých rokov je uvedený v tabuľke č. 10:

tabuľka č. 10

v eur

Účet	k 31.12.2010	k 31.12.2011	k 31.12.2012	k 30.06.2013
013 – softvér	0,00	31 396,00	69 074,80	69 074,80
021 - stavby	1 399 865,99	1 399 865,99	1 517 358,79	1 517 358,79
022 - samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí	593 950,29	599 612,00	671 767,38	669 931,40
023 - dopravné prostriedky	2 216 717,63	2 198 462,00	2 717 657,43	2 717 657,43
028 - drobný dlhodobý hmotný majetok	46 847,94	40 614,09	33 828,69	22 436,52
029 - ostatný dlhodobý hmotný majetok	0,00	0,00	0,00	0,00
031 - pozemky	178 421,86	182 249,67	216 843,15	216 843,15
041 - obstaranie dlhodobého nehmotného majetku	26 878,00	0,00	0,00	0,00
042 - obstaranie dlhodobého hmotného majetku	102 847,68	102 999,68	107 985,06	107 985,06

Zdroj: Horská záchranná služba

HZS vedie evidenciu majetku prostredníctvom informačného systému SAP. Uvedený informačný systém pokrýva všetky činnosti súvisiace s ekonomickou agendou organizácie. MV SR príbežne zabezpečuje jeho aktualizáciu v zmysle legislatívnych zmien a zabezpečuje jeho servis. Každý majetok má inventárnu kartu a majetok, ktorý je určený pre zamestnancov je evidovaný na osobnej karte zamestnanca.

HZS mala poistený majetok v kontrolovanom období v poisťovni. Poistený bol hnutel'ný a nehnuteľný majetok pre prípad poškodenia alebo zničenia veci živelnou udalosťou a pre prípad odcudzenia.

Kontrolou bola preverená kúpna zmluva na predaj osobného motorového vozidla PEUGEOT 307 5P 1.6E, zmluva na bezodplatný prevod správy majetku štátu osobného automobilu Land DEFFENDER 110 TDI SW a osobného motorového vozidla Land Rover Defender 110Tdi HT. Ďalej bola preverená likvidácia majetku štátu - snežný skúter LYNX 6900 po krádeži.

Preverené bolo zaradenie majetku do užívania snežný skúter ARCTIC CAT, rádiostanica GP300 v počte 25 ks, Prepojenie slovenského a poľského geografického informačného systému horskej záchrany – prvá časť, pozemku v katastrálnom území Spišské Tomášovce a nákladného dopravného prostriedku Land Rover Defender v počte sedem kusov.

Kontrolou nakladania s majetkom štátu v správe HZS nebol zistený nesúlady medzi požadovaným a skutočným stavom.

Kontrolou deviatich nájomných zmlúv na Dom horskej služby Jasná, Záchrannú stanicu Horskej služby Čertovica a Oblastné stredisko HZS Nízke Tatry, Stredisko lavínovej prevencie HZS a Školiaceho strediska HZS nebol zistený nesúlady medzi požadovaným a skutočným stavom.

Podľa návrhov opatrení na dosiahnutie úloh nastolených v časti analýzy Koncepcie záchrany na horách do roku 2015 mala HZS v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou vykonať aktualizáciu normatívu osobných prostriedkov, záchranného materiálu a techniky, vozového parku podľa skutočnej potreby s prihliadnutím na súčasné trendy v tejto oblasti v súlade s odporúčaniami medzinárodnej organizácie IKAR-CISA.

Z koncepcie vyplynula úloha na zabezpečenie nákupu osobných prostriedkov, záchranného materiálu a techniky, vozového parku pre HZS na základe aktualizácie normatívu v termíne do konca roku 2014. Táto úloha sa plní priebežne a v obmedzenom rozsahu v dôsledku nedostatku finančných prostriedkov.

Podľa písomnej informácie z 26.08.2013 bol aktualizovaný Normatív osobných prostriedkov, záchranného materiálu a techniky vykonaný a premietnutý do pokynov riaditeľa HZS č. 11/2012, 13/2012, 14/2012, 15/2012 a to na základe odporúčania komisie zloženej zo zástupcov HZS a lekára garanta HZS. Vozový park HZS bol stanovený Koncepciou dopravy HZS s výhľadom do roku 2015, ktorá bola schválená 04.12.2012.

Prehľad skutočného stavu vozového parku na schválený normatív v rokoch 2010, 2011, 2012 a v I. polroku 2013 je uvedený v tabuľke č. 11:

tabuľka č. 11

Rok 2010	Automobily	Motocykle	Aut. nákladný nad 3,5 t	Prívesné vozíky
Normatívne počty automobilovej techniky stanovené MV SR	43	40	0	31
Stav automobilovej techniky HZS	39	34	0	11
Rok 2011				
Normatívne počty automobilovej techniky stanovené MV SR	43	40	0	31
Stav automobilovej techniky HZS	38	34	0	11
Rok 2012				
Normatívne počty automobilovej techniky stanovené MV SR	43	40	1	31
Stav automobilovej techniky HZS	43	34	0	16
30.06.2013				
Normatívne počty automobilovej techniky stanovené MV SR	43	40	1	31
Stav automobilovej techniky HZS	42	34	0	16

Zdroj: Horská záchranná služba

HZS v kontrolovanom období zabezpečovala svoju činnosť i napriek skutočnosti, že nemala naplnený stanovený normatív vozového parku.

Cieľom koncepcie dopravy bolo analyzovať súčasný stav, ktorý vychádzal z údajov za posledné tri roky. Rozobrať problematiku vozového parku HZS z pohľadu vývoja a reálnej potreby do roku 2015 s dôrazom na akcieschopnosť, efektivitu a hospodárnosť používania. HZS používala vozový park, ktorý bol odpísaný na 81,8 %.

Kontrolná skupina preverila vybavenie výpočtovou a spojovacou technikou operačné stredisko HZS, ktoré sídli v budove HZS Horný Smokovec 52.

Operačné stredisko bolo vybavené PC operátora 18300, VoIP 1830, IP záloha HZS, rádiospojenie HZS (Motorola), PC operátora IZS 112, server HZS, multifunkčné zariadenie, modem. Operačné stredisko využíva motorové vozidlá riaditeľstva HZS. Vybavenie operačného strediska bolo odpísané na 36,4 %.

Na preverenie počtov vybraných typov záchrannárskeho vybavenia bolo vybraté Oblastné stredisko HZS Nízke Tatry so sídlom v Jasnej (ďalej len „OS HZS NT“). Kontrolná skupina dňa 26.09.2013 preverila typy a počty záchrannárskeho vybavenia OS HZS NT. Preverené boli dopravné prostriedky a špeciálne zariadenia pre stanovovanie stupňa lavínového nebezpečenstva a komunikačná technika. Obhliadka bola vykonaná za účasti riaditeľa OS HZS NT. Preverované dopravné prostriedky a zariadenia boli uskladnené v troch lokalitách Jasná, Čertovica a Bystrá. Pohotovostné sklady boli v Jasnej a v Bystreji.

Stanovený normatív vozového parku OS HZS NT k 30.06.2013 je uvedený v tabuľke č. 12:

tabuľka č. 12

Typ	Počet ks	Rok výroby	Výsledok obhliadky
Škoda Fábia 6Y	1	2001	OK
Land Rover Defender 110 SW	2	2012	OK
			OK
Land Rover Defender 110 SW	1	2008	OK
Land Rover Defender 110 SW	1	2004	servis
Nissan Navara - kynologický	1	2008	OK
Snežný skúter Lynx 6900	2	2004	Bystrá
			Čertovica
Snežný skúter Arctic Cat	1	2003	Čertovica
Snežný skúter Arctic Cat	1	2004	Čertovica
Snežný skúter Arctic Cat	2	2007	Bystrá
			Jasná
Snežný skúter Artic Cat Z1 XT	2	2008	Bystrá
			Jasná
Snežný skúter Artic Cat Z1 XT	1	2010	Bystrá
Motocykel Honda XR 400	1	2004	Bystrá

Zdroj: Horská záchranná služba

Obhliadkou vozového parku nebol zistený rozdiel medzi stanoveným normatívom a skutočným stavom.

Podľa vyjadrenia riaditeľa OS HZS NT vozový park z hľadiska počtu nevyhovuje. Problémová je údržba, nakoľko záchrannárske vozidlá sú používané v prevažnej miere v teréne a nie sú garážované. Motorové vozidlá boli pristavené na stredisku v Jasnej. Vzhľadom na zvýšenie kapacity návštevníkov bola daná požiadavka do Koncepcie dopravy HZS s výhľadom do roku 2015, na dve špeciálne sanitné vozidlá na prepravu zranených osôb a dve štvorkolky s využitím na pásoch aj v zimnom období.

Ďalej boli preverené niektoré položky špeciálneho vybavenia pre stanovovanie stupňa lavínového nebezpečenstva v pohotovostných skladoch Jasná a Bystrá. Podľa Pokynu riaditeľa HZS č. 14/2012 malo mať OS HZS NT dva Lavínové vaky, Lavínové sondy v počte 40 kusov a dva agregáty elektrickej energie. Kontrolou nebol zistený nesúlad medzi stanoveným normatívom a skutočným stavom.

Preverené boli aj transportné prostriedky – Nosidlá UT 2000. Podľa stanoveného normatívu malo mať OS HZS NT štyri kusy. Dve nosidlá mali byť v Jasnej a dve v Bystrej. Kontrolnej skupine boli predložené tri transportné prostriedky. Jeden kus nosidiel z Bystrej bol odovzdaný na riaditeľstvo HZS Horný Smokovec na reklamáciu v rámci záručnej doby.

V rámci konzultácie špeciálneho vybavenia bola vznesená požiadavka na zakúpenie tretieho lavínového vaku s kompletnou záchrannárskou výbavou na vybavenie pohotovostného skladu, ktorý bude vytvorený v novo budovanej vrcholovej lanovej stanici na Chopku a výmeny agregátov elektrickej energie, nakoľko sú zastarané a ich technický stav už nevyhovuje súčasným potrebám rýchlej a operatívnej záchrany v ťažkých horských a poveternostných podmienkach a zvýšenia normatívu agregátov o jeden kus pre novovytvorený sklad na Chopku.

Pri overovaní zabezpečenia plnenia Zmluvy uzatvorenej zo dňa 07.12.2012 s prevádzkovateľom novovybudovaného lavínového zariadenia strediska Chopok – sever, Chopok – juh, predmetom ktorej bolo vykonávanie záchranných prác na osobné horské

dopravné zariadenia (ďalej len „OHDZ“) bolo zistené, že chýba špeciálny materiál OHDZ – kladky a sety na evakuáciu osôb z OHDZ FUNITEL. V prípade poruchy uvedeného zariadenia horská služba momentálne nie je schopná zabezpečiť bezpečný transport pasažierov z kabínky, nakoľko nemá k dispozícii špeciálne kladky a sety na priemer ťažného lana 54 mm.

V rámci preverenia komunikačného zariadenia bolo na OS HZS NT preverené aj komunikačné zariadenie. Dispečing OS HZS NT v Jasnej a Bystrej je vybavený pracovnou stanicou PC VoIP prenosným telefónom, záložným analógovým telefónom, GSM dispečingovým telefónom, smerovačom pre VoIP a IPSE tunel a záznam hovorov. Prepínač gigabitový 16 port s multifunkčnou tlačiarňou, IZS operátor PC pracovná stanica COORDCOM, ktorá nie je spustená vo funkčnej prevádzke. Záchranná stanica na Čertovici je vybavená analógovou telefónnou linkou. Objekty nie sú pripojené na záložný motor - generátor, prípadne UPS s elektroinštaláciou a núdzovým osvetlením.

Komunikácia medzi záchranármi v OS HZS NT je zabezpečená prostredníctvom rádiostaníc Motorola.

Na základe vykonanej obhliadky vybavenia OS HZS NT z 26.09.2013 NKÚ SR navrhuje tri odporúčania na zabezpečenie činnosti záchranskej činnosti a plnenia zmluvných vzťahov, ktoré sú uvedené v zhrnutí na str. 3 protokolu.

Kontrolná skupina ďalej preverila evidenciu pohľadávok, záväzkov vymáhanie pohľadávok na vybranej vzorke neštatistickou metódou na základe odborného úsudku kontrolóra. Uvedenú oblasť upravujú príslušné ustanovenia zákona o správe majetku štátu.

Prehľad pohľadávok je uvedený v tabuľke č. 13:

tabuľka č. 13

v eur

Pohľadávky	k 31.12.2010	k 31.12.2011	k 31.12.2012	k 30.06.2013
311 – Odberatelia	0,00	0,00	0,00	0,00
314 – Poskytnuté prevádzkové preddavky	0,00	0,00	0,00	0,00
316 – Pohľadávky z nedaňových rozpočt. príjmov	118 963,09	102 168,19	110 917,19	97 714,41
335 – Pohľadávky voči zamestnancom	3 523,11	1 124,87	4 957,57	453,90
378 – Iné pohľadávky	2 835,27	3 137,26	768,01	326,87
Spolu	125 321,47	106 430,32	116 642,77	94 495,18

Zdroj: Horská záchranná služba

HZS vedie evidenciu pohľadávok a záväzkov prostredníctvom integrovaného informačného systému SAP, ktorý je jednotný pre všetky organizácie MV SR, ktoré zabezpečuje jeho aktualizáciu v zmysle legislatívnych zmien a jeho servis.

HZS sleduje splatnosť všetkých odberateľských faktúr vrátane faktúr za záchrannú činnosť a ich úhrady. V prípade nedodržania lehoty splatnosti vystavuje k faktúre upomienku, ktorú zašle dlžníkovi resp. postúpi vymáhanie neuhradenej pohľadávky externému právnikovi na základe zmluvy o poskytovaní právnych služieb z 11.11.2009 tak, aby nedošlo k jej premlčaniu.

V prípade, ak dlžník z dôvodu zhoršenia ekonomických alebo sociálnych pomerov nemôže zaplatiť celý dlh naraz a požiada HZS o úhradu formou splátok, alebo o odklad

platenia, odborný referent pre fakturáciu pripraví pre právne oddelenie HZS písomnú dohodu o splátkach alebo o odklade platenia za podmienok ustanovených v § 6 a zákona o správe majetku štátu.

Externý právnik vymáha predovšetkým pohľadávky za záchrannú činnosť v horských oblastiach. Externý právnik zašle dlžníkovi predžalobnú upomienku. V prípade neakceptovania upomienky vymáha pohľadávku súdnou cestou na príslušnom súde. Príslušným súdom v prípade zahraničných osôb, ktorým bola poskytnutá záchranná činnosť je Okresný súd v Poprade. Vo väčšine prípadov pohľadávok za záchrannú činnosť od zahraničných dlžníkov vydá Okresný súd Poprad rozhodnutie v prospech HZS bez účasti povinnej osoby za prítomnosti určeného opatrovníka. Ak dlžník v stanovenej lehote neuhradí pohľadávku, je táto postúpená na exekučné konanie.

HZS k 30.6.2013 disponovala 32-mi právoplatnými a vykonateľnými rozsudkami, na základe ktorých je možné podať exekúciu v zahraničí.

Prehľad pohľadávok celkom z toho po lehote splatnosti a prehľad pohľadávok za záchrannú činnosť po lehote splatnosti a po lehote splatnosti viac ako jeden rok je v tabuľke č. 14:

tabuľka č. 14

v eur

Pohľadávky	k 31.12.2010	k 31.12.2011	k 31.12.2012	k 30.06.2013
Spolu	125 321,47	106 430,32	116 642,77	94 4 95,18
Celkom po lehote splatnosti	104 4 17,85	77 63 9,20	86 2 97,18	84 8 42,63
po lehote splatnosti viac ako jeden rok	42 35 5,24	66 85 3,87	69 5 57,39	71 1 22,86

Zdroj: Horská záchranná služba

Nárast pohľadávok v roku 2011 za záchrannú činnosť viac ako jeden rok bol v sume 24 498,63 eur, čo bolo 63,35 %. Nárast pohľadávok bol spôsobený tým, že z roku 2010 prešli do roku 2011 pohľadávky po lehote splatnosti vo vyšších sumách. V ostatných rokoch bol nárast týchto pohľadávok rovnomerný.

Prehľad podielu najvyšších pohľadávok za záchrannú činnosť zahraničných návštevníkov k pohľadávkam po lehote splatnosti je uvedený v tabuľke č. 15:

tabuľka č. 15

v eur

Pohľadávky po lehote splatnosti		k 31.12.2010	k 31.12.2011	k 31.12.2012	k 30.06.2013
		97 148,36	75 206,42	84 661,59	83 634,45
z toho	PL	62 102,00	39 566,81	42 502,46	39 161,74
	(%)	63,92	52,61	50,20	46,82
	ČR	18 261,52	17 362,14	18 331,88	17 961,31
	(%)	18,80	23,09	21,65	21,48

Zdroj: Horská záchranná služba

Najvyšší podiel pohľadávok za vykonanú záchrannú činnosť sa týkal návštevníkov Poľskej republiky a z Českej republiky.

Prehľad záväzkov HZS v rámci kontrolovaného obdobia je uvedený v tabuľke č. 16:

tabuľka č. 16

v eur

Záväzky	k 31.12.2010	k 31.12.2011	k 31.12.2012	k 30.06.2013
321 – Dodávateľa	55 691,63	15 697,63	14 134,88	22 973,55
326 – Nevyfakturované dodávky	1 822,78	2 649,41	6 521,25	4 796,85
331 – Záväzky voči zamestnancom	146 667,41	0,0	104 868,11	98 549,10
333 – Ostatné záväzky voči zamestnancom	0,00	0,00	0,00	2 655,05
336 – Zúčtovanie s inštitúciami sociál. zabezpečenia	90 062,59	71 246,0	63 818,32	67 970,49
342 – Ostatné priame dane	22 606,86	15 831,18	13 340,42	11 258,61
379 – Iné záväzky	1 717,03	113 371,28	1 132,50	2 705,78
SPOLU:	318 568,30	218 795,2	203 815,48	106 336,91

Zdroj: Horská záchranná služba

Kontrolná skupina na vybratej vzorke preverila spôsob evidencie, nakladania a vymáhania pohľadávok a záväzkov, kde nebol zistený nesúlad medzi požadovaným a skutočným stavom.

5. Analýza výsledkov záchranej činnosti HZS

Prevenčia a vzdelávanie

Podľa vyjadrenia HZS zo dňa 28.10.2013 k problematike pohybu návštevníkov v horských oblastiach a prevencii pred nepriaznivými faktormi, ktoré ovplyvňujú bezpečnosť a zdravie návštevníkov hôr, HZS poskytuje verejnosti na web stránkach www.hzs.sk a www.laviny.sk tieto informácie:

- výstrahy (zadávané ráno a prípadne aktualizované podľa potreby v priebehu dňa) - informujú o problematických úsekoch ciest resp. o miestnej meteorologickej situácii,
- meteostanice HZS (dáta sú získané každú hodinu z automatických meteostaníc) - informujú o meteorologických veličinách na danom mieste automatických staníc,
- podmienky na horách - informujú o podmienkach pre aktivity cez jednotlivé ročné obdobia,
- počasie na Slovensku – informuje o počasí pre SR na základe zmluvy so Slovenským hydrometeorologickým ústavom,
- meteorologický model – informuje o meteo modely pre Vysoké Tatry,
- počasie na horách – informuje o meteorologických veličinách pre konkrétne oblastné stredisko HZS,
- lavínová situácia – vydáva sa komplexná denná správa pre všetky pohoria Slovenska s výskytom lavín. Správu vydáva stredisko lavínovej prevencie spolu s 5-dňovým vývojom pre predpovedanie tendencie na nasledujúci deň,
- predpoveď počasia – informuje o počasí pre pohoria SR na základe zmluvy so Slovenským hydrometeorologickým ústavom – model Aladin,
- počasie vo Vysokých Tatrách – samostatná predpoveď počasia pre najvyššie pohorie SR so Slovenským hydrometeorologickým ústavom,
- družicové informácie – informuje o počasí pre SR na základe zmluvy so Slovenským hydrometeorologickým ústavom – snímky z družice.

V súvislosti s výchovou a vzdelávaním v školách SR, týkajúcim sa správania sa v prírode a v horách, bola počas výkonu kontroly vyžiadaná informácia z Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Podľa vyjadrenia k uvedenej problematike Výchova a vzdelávanie v školách v SR sa uskutočňuje podľa výchovno-vzdelávacích programov.

Vzdelávacie oblasti, v ktorých sa venuje zvýšená pozornosť správaniu sa detí v prírode sú najmä Príroda a spoločnosť, Zdravie a pohyb a Prierezové témy v tom:

- Environmentálna výchova vedie žiakov ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov medzi organizmami a vzťahom človeka k životnému prostrediu,
- Ochrana života a zdravia zameraná na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách,
- Etické aspekty ochrany prírody. Ide o vnímanie prírody, obdiv a úctu ku všetkým formám života, o dôležitosť ochrany prírody z hľadiska prosociálnosti (úcta k tým, čo prídu do prírody po nás), o ekologickú etiku z pohľadu žiaka (zber odpadu, šetrenie prírody konkrétnou citlivosťou v bežných životných situáciách).

Cieľom Školy v prírode je praktické uplatnenie teoretických vedomostí o správaní sa v prírode a v horách t. j. priamo v teréne. Učitelia k vzdelávaniu využívajú aj iné zdroje informácií, ako sú médiá (printové, elektronické), písomné materiály reklamného a propagačného charakteru.

Územná pôsobnosť a podmienky činnosti

HZS od svojho zriadenia zákonom, ktorý nadobudol účinnosťou od 01.01.2003, bola úzko špecializovaná na rozhodovanie a poskytovanie pomoci v horských oblastiach vrátane jaskýň a priepastí. Pre zabezpečenie výkonu záchrany v horách bolo pre HZS charakteristické spojenie technických zručností záchranárov pre prácu v náročnom horskom teréne so zdravotným vzdelaním v odbore zdravotnícky záchranár.

Územná pôsobnosť HZS bola stanovená vyhláškou MV SR č. 469/2007 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť od 01.11.2007. Vyhláška ustanovila hranice deviatich horských oblastí Slovenska, v ktorých HZS vykonávala činnosť.

Od roku 2006, novelou zákona o IZS, sa HZS stala jeho základnou záchrannou zložkou. Úlohou HZS v rámci tohto celoslovenského záchranného systému bolo organizovať, riadiť a vykonávať záchrannú činnosť v horských oblastiach a pri vyžiadaní pomoci mimo horských oblastí ako podporná zložka pôsobiť pri rôznych udalostiach (pátranie po nezvestných osobách, likvidácia následkov pôsobenia prírodných živlov).

V kontrolovanom období podľa platného štatútu HZS organizačne záchrannú činnosť zabezpečovala prostredníctvom deviatich stredísk. Tri špecializované strediská: školiace stredisko, stredisko lavínovej prevencie, operačné stredisko tiesňového volania a šesť oblastných stredísk pre horské oblasti.

Prehľad pôsobnosti jednotlivých oblastných stredísk HZS pre horské oblasti, veľkosť ich územia a dĺžka turistických chodníkov je uvedený v tabuľke č. 17:

tabuľka č. 17

Stredisko HZS	Pôsobnosť	Celková plocha v km ²	Celková dĺžka turistických chodníkov, trás v km
Vysoké Tatry	Vysoké Tatry, Belianske Tatry, Pieniny	432,962	270
Nízke Tatry	Nízke Tatry	1 289,520	618
Západné Tatry	Západné Tatry	410,906	330
Malá Fatra	Malá Fatra, Stredné Beskydy	739,283	470
Veľká Fatra	Veľká Fatra	878,388	461
Slovenský raj	Slovenský raj	252,274	206
SPOLU		4 003,333	2 355

Zdroj: Návrh Koncepcie záchrany v horských oblastiach s výhľadom do roku 2015

Podľa organizačného poriadku boli v sledovanom období náplňou práce jednotlivých stredísk, ako odborných organizačných celkov HZS nasledovné činnosti:

Školiace stredisko vykonávalo vzdelávanie a prípravu príslušníkov HZS, dobrovoľných záchranárov a iných právnických a fyzických osôb. Zabezpečovalo odbornú spôsobilosť na výkon záchranej činnosti v horských oblastiach v zmysle vyhlášky MV SR č. 23/2006 Z. z., ktorou sa vykonávali niektoré ustanovenia zákona o HZS v znení neskorších predpisov. Školiace stredisko sídlilo v Bystreji.

Stredisko lavínovej prevencie vykonávalo prevenciu pred lavínami a geohazardmi. Od októbra 2012 sídlilo v Jasnej – Otupné. Úlohy strediska boli rôznorodé a záviseli od ročného obdobia. V zimnom období hlavné úlohy strediska boli:

- organizovať a vykonávať v spolupráci s oblastnými strediskami HZS merania a pozorovania pre stanovenie stupňa lavínového nebezpečenstva a lavínovú prognózu,
- zabezpečovať denné zostavovanie lavínových správ a spolu s výstrahami HZS ich poskytovať verejnosti,
- viesť centrálny lavínový kataster na Slovensku, vykonávať rozbor a odborné posudky lavínových nešťastí spolu s popismi najvýznamnejších lavín,
- na výzvu oblastných stredísk HZS vykonávať odstrel lavín a testy stability snehovej pokrývky pomocou priemyselných výbušnín,
- na požiadanie vykonávať posudky bezpečnosti tratí športových podujatí vo vysokohorskom teréne.

Operačné stredisko tiesňového volania organizovalo a riadilo záchranné práce. Zabezpečovalo nepretržitý príjem tiesňových volaní na telefónnych číslach „18 300“ a „112“. Operačné stredisko sídlilo v budove riaditeľstva HZS v Hornom Smokovci.

Oblastné strediská v horských oblastiach organizovali a riadili záchranné práce:

- organizovaním a vykonávaním záchranej činnosti pri záchrane osôb,
- poskytovaním informácií súvisiacich s bezpečnosťou osôb,
- umiestňovaním a udržiavaním výstražných a iných zariadení súvisiacich s bezpečnosťou osôb,
- vykonávaním opatrení súvisiacich s lavínovým nebezpečenstvom,
- podieľaním sa na pátraní po nezvestných osobách,
- vyjadrovaním sa k vyznačovaniu trás a k ich označovaniu,
- spolupodieľaním sa na zaisťovaní bezpečnosti pri športových a iných podujatiach,
- vykonávaním prvej evidencie zo zásahov.

Od roku 2011 mali všetky oblastné strediská jaskynných záchranárov a záchranárov – psovodov záchranných psov pre vyhľadávanie osôb v horskom teréne a zasypaných lavínami.

V rámci podmienok činnosti HZS boli dôležité údaje o návštevnosti horských oblastí, v ktorých HZS zabezpečovala výkon záchrany.

Informácie o počte návštevníkov boli počas výkonu kontroly vyžiadané od Štátnej ochrany prírody SR, ktorá ako osobitná odborná organizácia Ministerstva životného prostredia SR s celoslovenskou pôsobnosťou zabezpečovala úlohy na úseku ochrany prírody a krajiny vrátane správy jaskýň, podľa ustanovení zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Prehľad o počte návštevníkov v národných parkoch (ďalej len „NP“) a chránenej krajinskej oblasti (ďalej len „CHKO“) v pôsobnosti HZS je uvedený v tabuľke č. 18:

tabuľka č. 18

NP, CHKO	Pôsobnosť	Počet návštevníkov			
		Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	k 30.06.2013
TANAP	Vysoké Tatry, Belianske Tatry	17 000/deň	16 939/deň	8 000/deň	17 030/deň
TANAP	Západné Tatry				
PIENAP	Pieniny	196 560 /sezóna	141 240 /sezóna	111 480 /sezóna	134 858 /sezóna
NAPANT	Nízke Tatry	443 000/rok	499 000/rok	536 000/rok	565 000/rok
NP Malá Fatra	Malá Fatra	-	-	2 259/deň	-
NP Veľká Fatra	Veľká Fatra	54 000/rok	48 000/rok	58 000/rok	38 000/rok
NP Slovenský raj	Slovenský raj	327 795/rok	377 405/rok	386 725/rok	403 330/rok
CHKO Horná Orava	Beskydy	-	-	-	-
SPOLU		-	-	-	-

Zdroj: Štátna ochrana prírody SR

Počty návštevníkov sú uvedené orientačne, pretože vstupy do NP (čiastočne okrem Slovenského raja) a CHKO neboli v sledovanom období spoplatnené. Pri údajoch o počte návštevníkov sa vychádzalo zo sčítaní turistov vykonávaných na turistických chodníkoch len v niektorých vybraných dňoch a len v niektorých navštevovanejších lokalitách. Medzi tieto počty zväčša nie sú zahrnutí návštevníci využívajúci horské dopravné zariadenia, ubytovaní hostia alebo návštevníci reštaurácií.

Prehľad o počte návštevníkov v jaskyniach na území v pôsobnosti HZS je uvedený v tabuľke č. 19:

tabuľka č. 19

Jaskyne	Pôsobnosť	Počet návštevníkov			
		Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	k 30.06.2013
Belianska jaskyňa	TANAP - Belianske Tatry	86 794	96 285	96 405	32 075
Bystrianska jaskyňa	NAPANT	18 065	18 008	18 923	7 185
Demänovská jaskyňa slobody	NAPANT	98 000	104 353	98 594	36 769
Demänovská ľadová jaskyňa	NAPANT	65 250	69 379	70 468	10 408
Važecká jaskyňa	NAPANT	15 589	15 520	15 228	4 293
Harmanecká jaskyňa	NP Veľká Fatra	14 705	17 927	19 070	3 799
Dobšinská ľadová jaskyňa	NP Slovenský raj	52 297	57 487	58 456	10 444
SPOLU		350 700	378 959	377 144	104 973

Zdroj: Štátna ochrana prírody SR

Pri údajoch o počte návštevníkov v jaskyniach sa vychádzalo z údajov o počte predaných vstupeniek vo vybraných sprístupnených jaskyniach len v horských oblastiach s pôsobnosťou HZS.

Najvyššie počty návštevníkov boli zaznamenané vo Vysokých Tatrách, v Nízkych Tatrách a v Slovenskom raji. Počet návštevníkov na území v pôsobnosti HZS mal v sledovanom období stúpajúci trend.

Plnenie úloh HZS a analýza výsledkov záchrannej činnosti

Preverovanie plnenia úloh HZS bolo zamerané najmä na výkon záchrannej činnosti v horských oblastiach pri záchrane osôb a zaistenie bezpečnosti pri športových a iných podujatiach.

Cieľom bolo zistiť a analyzovať počty profesionálnych a dobrovoľných záchranárov HZS, počty záchranných zásahov, súčinnosť s virtuálnou záchrannou zdravotnou službou (ďalej len „VZZS“) a s Policajným zborom SR (ďalej len „PZ SR“), zmluvné vzťahy a spoluprácu s dobrovoľnými záchranármi, priemerné náklady za záchranný zásah, spôsob a efektívnosť vymáhania nákladov za záchranné akcie, ako aj zmluvné vzťahy s prevádzkovateľmi lyžiarskych stredísk.

Kontrolou personálneho zabezpečenia bolo zistené, že HZS vykonávala záchrannú činnosť prostredníctvom profesionálnych a dobrovoľných zmluvných záchranárov. Profesionálni záchranári garantovali profesionálny prístup a záchranu a dobrovoľní záchranári dopĺňali personálne stavy HZS v obdobiach zvýšenej potreby.

Prehľad o počte profesionálnych a dobrovoľných zmluvných záchranárov v jednotlivých strediskách HZS je uvedený v tabuľke č. 20:

tabuľka č. 20

Stredisko HZS	Pôsobnosť	Počet všetkých záchranárov v strediskách/ z toho počet profesionálnych záchranárov							
		Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012		k 30.06.2013	
Vysoké Tatry	Vysoké Tatry, Belianske Tatry, Pieniny	49	26	61	26	61	26	58	25
Nízke Tatry	Nízke Tatry	32	23	51	23	51	23	53	23
Západné Tatry	Západné Tatry	54	12	56	12	57	12	69	12
Malá Fatra	Malá Fatra, Stredné Beskydy	16	13	32	13	40	13	40	13
Veľká Fatra	Veľká Fatra	20	11	25	11	46	11	74	10
Slovenský raj	Slovenský raj	16	9	20	9	22	9	22	9
Školiace stredisko		5	5	5	5	5	5	5	5
Stredisko lavín. prevencie		5	5	5	5	5	5	5	5
SPOLU		197	104	255	104	287	104	326	102
Počet dobrovoľných záchranárov		93		151		183		224	

Zdroj: Horská záchranná služba

Počet profesionálnych záchranárov – zamestnancov HZS v trvalom pracovnom pomere sa počas kontrolovaného obdobia prakticky nemenil (104), počet dobrovoľných zmluvných záchranárov sa zvyšoval z 93 v roku 2010 na 224 k 30.06.2013.

Prvotnú evidenciu zo záchranných zásahov vykonávali Oblastné strediská vyplnením formulára: „Záznam o zásahu HZS“.

HZS v horských oblastiach vykonávala nasledovné druhy zásahov:

- zdravotnícke – poskytovanie zdravotnej starostlivosti alebo prvej pomoci pri náhlej poruche zdravia, ohrození zdravia alebo života osôb nachádzajúcich sa v horskej oblasti okrem intravilánov miest a obcí, dostupných komunikácií a ich dostupného okolia, lyžiarskych tratí a areálov,

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

- technické – pátranie, vyslobodzovanie a preprava nezvestnosti osoby, pri zablúdení, uviaznutí, prírodných katastrofách a pátraní po ozbrojenom a nebezpečnom páchatelovi v súčinnosti s PZ SR,
- zmiešané zásahy, ktoré sú kombináciou vyššie uvedených zásahov.

Prehľad o počte zásahov v kontrolovanom období vykonaných HZS v horských oblastiach s rozdelením na zásahy bez použitia a s použitím vrtuľníka je uvedený v tabuľke č. 21:

tabuľka č. 21

Stredisko HZS	Pôsobnosť	Počet zásahov v horských oblastiach bez použitia vrtuľníka/ s použitím vrtuľníka							
		Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012		k 30.06.2013	
Vysoké Tatry	Vysoké Tatry, Belianske Tatry, Pieniny	132	45	180	54	189	82	39	9
Nízke Tatry	Nízke Tatry	121	7	94	4	122	17	58	10
Západné Tatry	Západné Tatry	48	2	40	5	48	8	13	1
Malá Fatra	Malá Fatra, Stredné Beskydy	50	10	54	5	94	2	27	1
Veľká Fatra	Veľká Fatra	77	11	78	3	78	8	29	0
Slovenský raj	Slovenský raj	38	2	68	3	66	2	17	1
SPOLU		466	77	514	74	597	119	183	22
CELKOM		543		588		716		205	

Zdroj: Horská záchranná služba

Počet zásahov v horských oblastiach v kontrolovanom období každý rok stúpal. Z celkového počtu 2 052 zásahov HZS použila vrtuľník v 292 prípadoch, čo predstavovalo 14,2 %.

V kontrolovanom období HZS na základe uzatvorených zmluvných vzťahov s prevádzkovateľmi lyžiarskych stredísk vykonávala preventívnu, záchrannú a pohotovostnú záchrannú činnosť na lyžiarskych svahoch a záchranné práce na zariadeniach určených na osobnú lanovú dopravu (ďalej len „ZOLD“).

Prehľad o počte zásahov v kontrolovanom období vykonaných HZS v lyžiarskych strediskách s rozdelením na zásahy bez použitia a s použitím vrtuľníka je uvedený v tabuľke č. 22:

tabuľka č. 22

Stredisko HZS	Pôsobnosť	Počet zásahov v lyžiarskych strediskách bez použitia vrtuľníka/ s použitím vrtuľníka							
		Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012		k 30.06.2013	
Vysoké Tatry	Vysoké Tatry, Belianske Tatry, Pieniny	59	1	170	6	170	3	140	4
Nízke Tatry	Nízke Tatry	517	0	690	2	653	3	787	5
Západné Tatry	Západné Tatry	107	0	48	0	39	1	43	1
Malá Fatra	Malá Fatra, Stredné Beskydy	151	0	131	3	212	1	198	0
Veľká Fatra	Veľká Fatra	228	8	261	5	285	7	308	10
Slovenský raj	Slovenský raj	11	0	19	0	24	0	26	0
SPOLU		1 073	9	1 319	16	1 383	15	1 502	20
CELKOM		1 082		1 335		1 398		1 522	

Zdroj: Horská záchranná služba

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Počet zásahov v lyžiarskych strediskách v kontrolovanom období každý rok stúpal. Z celkového počtu 5 337 zásahov HZS použila vrtuľník v 60 prípadoch, čo predstavovalo 1,1 %.

Počet zásahov v lyžiarskych strediskách bol vyšší ako počet zásahov v horských oblastiach. V rokoch 2010, 2011 a 2012 to bol asi dvojnásobný počet a za I. polrok 2013 to bolo viac ako sedemnásobne (7,4).

Prehľad o počte zásahov a počte zaznamenaných smrteľných úrazov podľa jednotlivých oblastných stredísk HZS je uvedený v tabuľke č. 23:

tabuľka č. 23

Stredisko HZS	Pôsobnosť	Počet zásahov/počet smrteľných úrazov							
		Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012		k 30.06.2013	
Vysoké Tatry	Vysoké Tatry, Belianske Tatry, Pieniny	223	14	400	10	432	12	185	7
Nízke Tatry	Nízke Tatry	701	3	785	5	791	4	855	5
Západné Tatry	Západné Tatry	98	0	89	4	94	2	57	1
Malá Fatra	Malá Fatra, Stredné Beskydy	207	4	191	2	308	1	225	1
Veľká Fatra	Veľká Fatra	318	6	347	0	378	0	347	0
Slovenský raj	Slovenský raj	48	3	83	7	92	0	42	2
SPOLU		1 595	30	1 895	28	2 095	19	1 711	16
CELKOM		1 625		1 923		2 114		1 727	

Zdroj: Horská záchranná služba

Počet záchranných zásahov vykonávaných v horských oblastiach a v lyžiarskych strediskách sa zvyšoval. V roku 2011 bol o 18,3 % vyšší ako v roku 2010, v roku 2012 o 9,9 % oproti roku 2011 a počet záchranných zásahov k 30.06.2013 predstavoval 81,7 % z počtu zásahov vykonaných za celý rok 2012.

Z celkového počtu 7 389 zásahov vykonaných HZS v kontrolovanom období bolo zaznamenaných 93 smrteľných úrazov, čo predstavovalo 1,3 %. Pri zvyšujúcom sa ročnom počte zásahov mal počet smrteľných úrazov klesajúci trend.

Najväčšiu skupinu osôb, u ktorých najčastejšie dochádzalo k úrazom na horách tvorili návštevníci vykonávajúci rôzne športové aktivity (turistika, horolezectvo, cyklistika, paragliding a iné). Hlavnou príčinou úrazov bola nezodpovednosť návštevníkov, nerešpektovanie výstrah HZS a nerešpektovanie zásad správania sa v horských oblastiach.

V posledných rokoch HZS zaznamenala nárast úrazovosti v horských lokalitách, ktoré nepatria do horských oblastí v jej pôsobnosti. Išlo o oblasti Kremnických vrchov, Muránskej Planiny, Javorníkov, Slovenského Rudohoria a Polonín.

Úrazovosť v jaskynnom prostredí nezaznamenala zvýšenú početnosť. Na Slovensku v rámci krasových území bolo zaregistrovaných viac ako 5 000 jaskynných priestorov vrátane priepastí. S ohľadom na skutočnosť, že na Slovensku okrem HZS záchrannú činnosť v tomto prostredí nevykonáva žiadna profesionálna zložka, okrem vymedzeného územia zostávala prevažná časť jaskynných priestorov a priepastí mimo pôsobnosti HZS.

HZS zabezpečovala výkon záchranej činnosti v horských oblastiach v súčinnosti s VZZS, s PZ SR a so zdravotníckymi zariadeniami (Zdravotná záchranná služba – ďalej len „ZZS“).

VZZS ako súčasť IZS, prostredníctvom siedmich operačných stredísk na Slovensku, pomáhala HZS zasahovať najmä pri úrazoch v horských oblastiach, v lesných terénoch a odľahlých lokalitách.

Pre zabezpečenie výkonu záchranej činnosti v prípadoch technického zásahu s nasadením vrtuľníka, ktoré nesúviseli s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, mala HZS v kontrolovanom období uzatvorenú Rámcovú dohodu o poskytovaní leteckej techniky v horských oblastiach so spoločnosťou so sídlom Letisko Poprad – Tatry. Predmetom dohody bolo poskytovanie leteckej techniky za úhradu na základe požiadavky HZS pri vykonávaní činností, ktoré vyplývajú HZS zo zákona o HZS, napr. pri hľadaní po nezvestných osobách, zablúdení, uviaznutí, lavínovej nehode, zvoze telesných pozostatkov.

Kontrolou zmluvného vzťahu bolo zistené, že HZS v období od 01.01.2013 do 21.06.2013 nemala zmluvne dohodnuté vzťahy s prevádzkovateľom leteckej techniky. V tomto období HZS neevidovala žiadny technický zásah s použitím vrtuľníka.

Cena za náklady, ktoré vznikli s poskytovaním leteckej techniky HZS, bola dohodnutá nasledovne:

- 41,49 eur bez DPH/minúta letu vrtuľníkom A 109 K2,
- 33,19 eur bez DPH/minúta letu vrtuľníkom AS 355N.

Pre skvalitnenie záchranej činnosti vykonávanej HZS na horách pri rastúcom trende vykonávaných aktivít rôzneho druhu v horskom teritóriu bude nevyhnutné, aby HZS disponovala vlastnou leteckou technikou bez závislosti na VZZS.

Súčinnosť s PZ SR bola požadovaná pri obhliadke tiel obetí v horských oblastiach, pri pátraní PZ SR v horských oblastiach, pri určení lokalizácie žiadateľov o pomoc a pri pátraní po nezvestných osobách mimo horských oblastí. Náklady spojené s výkonom záchranej činnosti počas súčinnosti boli hradené z rozpočtu jednotlivých zložiek.

Podrobný prehľad o zásahoch HZS vykonaných v súčinnosti so ZZS, VZZS a s PZ SR je uvedený v tabuľke č. 24:

tabuľka č. 24

	Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012		k 30.06.2013	
Počet zásahov HZS	1 625		1 923		2 114		1 727	
Z toho zásahy v súčinnosti s:	počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %
ZZS	119	7,3	121	6,3	90	4,3	216	12,5
VZZS	86	5,3	90	4,7	134	6,3	42	2,4
PZ SR	50	3,1	45	2,3	57	2,7	25	1,4

Zdroj: Horská záchranná služba

Stúpajúci počet zásahov HZS v kontrolovanom období sa prejavil aj v stúpajúcom počte zásahov vykonaných v súčinnosti najmä so ZZS a VZZS.

Priemerný percentuálny podiel zásahov z celkového počtu 7 389 počas sledovaného obdobia vykonaných v súčinnosti so ZZS predstavoval 7,4 %, s VZZS 4,8 % a s PZ SR 2,4 %.

V zmysle zákona o HZS mala HZS za úlohu spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými osobami a fyzickými osobami, ktoré vykonávali záchrannú činnosť v horských oblastiach, vykonávať školenie a zabezpečovať materiálno-technické vybavenie dobrovoľných záchranárov podieľajúcich sa na záchrannnej činnosti na základe dohody.

Kontrolou bolo zistené, že HZS spolupracovala s dobrovoľnými organizáciami horských záchranárov na základe uzatvorených zmlúv a pre záchrannú činnosť v horských oblastiach v čase zvýšenej potreby používala dobrovoľných zmluvných záchranárov.

HZS mala uzatvorenú Zmluvu o spolupráci s Horskou službou Pieninského národného parku. Predmetom zmluvy, ktorá nadobudla účinnosť od 01.06.2006, bola spolupráca pri plnení úloh v horskej oblasti Pieniny.

HZS uzatvorila dňa 07.02.2013 Zmluvu o spolupráci s občianskym združením Asociácia horských záchranárov (ďalej len „zmluva s AHZ“), predmetom ktorej bola úzka spolupráca pri vykonávaní záchrannej, pátracej, preventívnej, pohotovostnej a inej činnosti vo všetkých horských oblastiach definovaných zákonom o HZS. Zmluva o spolupráci bola zároveň rámcom pre vytvorenie podmienok činnosti dobrovoľných záchranárov, ktoré boli definované zákonom č. 406/2011 o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákonom o HZS.

V kontrolovanom období bola v platnosti a účinnosti aj Zmluva o spolupráci uzavretá dňa 27.09.2008 s občianskym združením Horská služba na Slovensku. Dňa 21.10.2010 HZS túto zmluvu vypovedalo a zmluva stratila platnosť a účinnosť dňa 30.04.2011.

Prehľad o spolupráci HZS pri výkone záchrannej činnosti s dobrovoľnými záchranármi je uvedený v tabuľke č. 25:

tabuľka č. 25

	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	k 30.06.2013
Počet zásahov HZS	1 625	1 923	2 114	1 727
Z toho počet zásahov s dobrovoľnými záchranármi	152	251	406	321
% podiel spolupráce na celkovom počte zásahov	9,4 %	13,1 %	19,2 %	18,6 %

Zdroj: Horská záchranná služba

Kontrolou zmluvných vzťahov s dobrovoľnými organizáciami horských záchranárov a dobrovoľnými záchranármi platnými a účinnými v kontrolovanom období bolo zistené, že dohody neboli jednotné v oblasti úrazového poistenia záchranára.

Dohoda uzatvorená v roku 2008 s dobrovoľným záchranárom obsahovala povinnosť HZS zabezpečiť jeho úrazové poistenie pre prípad úrazu, ku ktorému dôjde pri vykonávaní záchrannej činnosti. Dohody uzatvorené v roku 2009 a 2010 neobsahovali povinnosť HZS zabezpečiť úrazové poistenie dobrovoľného záchranára. Podľa Čl. I. zmluvy s AHZ, účinnej od 08.02.2013, bola HZS povinná zabezpečiť úrazové poistenie pre prípad smrti a podľa

prílohy zmluvy dohodnuté návrhy dohôd s jednotlivými dobrovoľnými záchranármi obsahovali povinnosť HZS zabezpečiť úrazové poistenie.

Proces uzatvárania nových jednotných dohôd s dobrovoľnými záchranármi, vrátane povinnosti zabezpečiť ich poistenie, HZS začala podpísaním zmluvy s AHZ. Na porade riaditeľa HZS 03.10.2013 bola prijatá úloha pripraviť pre všetkých zmluvných dobrovoľných záchranárov nové zmluvy.

Podľa § 11 ods. 2 písm. e) zákona o HZS bola osoba, ktorá sa nachádzala v horskej oblasti, povinná uhradiť HZS náklady spojené s výkonom záchranej činnosti alebo s pátraním, ktoré sa jej týkali okrem fyzických osôb, ktoré neboli plnoleté, a fyzických osôb, ktoré nemali spôsobilosť na právne úkony. Táto povinnosť zahŕňala aj osoby, ktoré boli nájdené bez známok života.

Prehľad o počte fakturovaných a nefakturovaných zásahov v horských oblastiach je uvedený v tabuľke č. 26:

tabuľka č. 26

Druh zásahu	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	k 30.06.2013
Počet fakturovaných zásahov	183	201	325	101
Nefakturované zásahy:				
deti	125	89	73	19
bez následného zásahu	65	78	73	5
planý poplach	48	58	41	11
IZS – mimo horských oblastí	97	142	180	61
počas asistencií	25	20	24	8
Počet zásahov spolu:	543	588	716	205

Zdroj: Horská záchranná služba

Prehľad o priemerných nákladoch z fakturovaných zásahov v horských oblastiach bez použitia vrtuľníka je v tabuľke č. 27:

tabuľka č. 27

v eur

Zásahy/náklady	Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012		k 30.06.2013	
	počet	náklady	počet	náklady	počet	náklady	počet	náklady
Spolu	174	100 637,35	198	82 347,28	322	135 955,45	101	35 413,46
Priemer na zásah bez vrtuľníka	578,38		415,90		422,22		350,63	

Zdroj: Horská záchranná služba

Prehľad o priemerných nákladoch z fakturovaných zásahov v horských oblastiach s použitím vrtuľníka je v tabuľke č. 28:

tabuľka č. 28

v eur

Zásahy/náklady	Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012		k 30.06.2013	
	počet	náklady	počet	náklady	počet	náklady	počet	náklady
Záchranná činnosť	9	7 776,32	3	366,63	3	856,00	0	-
Vrtuľník	9	30 040,71	3	2 290,26	4	6 372,86	0	-
Spolu	9	37 817,03	3	2 656,89	3	7 228,86	0	-
Priemer na zásah s vrtuľníkom	4 201,89		885,63		2 409,62		-	

Zdroj: Horská záchranná služba

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Na základe uzatvorených zmluvných vzťahov s prevádzkovateľmi lyžiarskych stredísk HZS vykonávala záchrannú činnosť za dohodnuté ceny. Náklady spojené s odstrelom lavín na lyžiarskych tratiach HZS fakturovala podľa Cenníka HZS, ktorého ceny sa v sledovanom období nemenili.

Prehľad o výške fakturovaných nákladov za záchranné akcie v lyžiarskych strediskách je v tabuľke č. 29:

tabuľka č. 29

v eur

Oblasť zásahu	Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012		k 30.06.2013	
	počet	náklady	počet	náklady	počet	náklady	počet	náklady
Lyžiarske strediská	1 082	70 127,10	1 335	85 088,69	1 398	94 301,71	1 522	110 296,44

Zdroj: Horská záchranná služba

Kontrolou spôsobu a efektívnosti vymáhania nákladov na vykonané záchranné akcie bolo zistené, že HZS sledovala splatnosť faktúr za záchrannú činnosť a ich úhrady. V prípade nedodržania lehoty splatnosti vystavovala k faktúre upomienku resp. postúpila vymáhanie neuhradenej pohľadávky externému právnikovi. Tento vymáhal predovšetkým pohľadávky za záchrannú činnosť v horských oblastiach v zmysle zákona o HZS, pohľadávky za preventívnu a záchrannú činnosť na lyžiarskych tratiach a pohľadávky za záchrannú činnosť na lyžiarskych tratiach na základe rámcových zmlúv s prevádzkovateľmi ZOLD.

Osobitnú skupinu pohľadávok tvorili pohľadávky za záchrannú činnosť osôb, ktoré zomreli pred záchrannou akciou alebo počas nej. Tieto pohľadávky nebolo možné vo väčšine prípadov vymôcť. V čase výkonu kontroly škodová komisia HZS riešila štyri prípady pohľadávok tohto druhu v celkovej sume 7 419,40 eur.

Prehľad o pohľadávkach za záchrannú činnosť po lehote splatnosti za jednotlivé roky je uvedený v tabuľke č. 30:

tabuľka č. 30

v eur

	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	k 30.06.2013
Faktúry za záchrannú činnosť	208 581,48	170 092,86	237 486,02	145 709,90
Z toho:				
Pohľadávky ku koncu obdobia	59 973,06	9 063,24	15 894,56	5 439,60
v %	28,75 %	5,33 %	6,69 %	3,73 %
Pohľadávky k 30.06.2013	28 348,34	3 722,59	8 982,67	5 439,60
v %	13,59 %	2,19 %	3,38 %	3,73 %

Zdroj: Horská záchranná služba

Stav pohľadávok za záchrannú činnosť po lehote splatnosti k poslednému dňu jednotlivých rokov vo finančnom vyjadrení mal klesajúcu tendenciu.

Obmedzenia horskej turistiky

Podľa § 9 zákona o HZS bol organizátor pri organizovaní športového a iného podujatia v horskej oblasti, pri ktorom mohlo dôjsť k ohrozeniu života alebo zdravia, povinný najmenej tri dni pred jeho konaním ohlásiť HZS zameranie a miesto konania podujatia a v prípade potreby prerokovať s HZS bezpečnostné opatrenia.

Túto ohlasovaciu povinnosť si nie všetci organizátori plnili. Pri prerokovaní bezpečnostných opatrení s HZS pred začatím podujatia bolo niekedy ťažké určiť, či môže dôjsť k ohrozeniu života alebo zdravia, keď podmienky na horách sa v priebehu troch dní mohli výrazne zmeniť.

Bolo na rozhodnutí organizátora podujatia, či zabezpečí poistenie osôb pre prípad potreby uhradiť náklady HZS za záchrannú alebo pátraciu akciu v zmysle § 11 ods. 2 písm. e) zákona o HZS. Ak takéto poistenie organizátor nezabezpečil, mal o tom upovedomiť účastníkov podujatia, ktorí si mohli uzatvoriť individuálne poistenie.

K zaisteniu bezpečnosti osôb, ktoré sa nachádzali v horskej oblasti, HZS na svojom webovom sídle zverejňovala záväzné pokyny. Denne boli zverejňované obmedzenia turistiky vo forme informácií o počasi, podmienkach na vykonávanie aktivít, výstrahy a informácie o stupni lavínového nebezpečenstva.

Zákonom o HZS bola zriadená Národná asociácia horských vodcov SR, ako samosprávna neštátna stavovská inštitúcia, ktorej úlohou bolo vykonávať horskú vodcovskú činnosť – vedenie a sprevádzanie osôb v horskom a vysokohorskom prostredí mimo turistických chodníkov a trás a vedenie výcviku v disciplínach alpinizmu.

Podľa § 4 ods. 1, písm. g) zákona o HZS mala HZS za úlohu podieľať sa na požiadanie na zaistení bezpečnosti pri športových a iných podujatiach.

Kontrolou plnenia tejto úlohy bolo zistené, že HZS na požiadanie organizátorov športových a iných podujatí vykonávala zaistenie bezpečnosti prostredníctvom horských záchranárov, zmluvných dobrovoľných záchranárov a potrebnej techniky.

Na základe objednávky bola táto služba v zmysle Cenníka HZS fakturovaná organizátorom podujatia.

Prehľad o počte vykonaných asistencií a počte osobodní je uvedený v tabuľke č. 31:

tabuľka č. 31

Stredisko HZS	Počet asistencií/počet osobodní záchranárov							
	Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012		k 30.06.2013	
Vysoké Tatry	31	91	49	146	42	118	18	47
Nízke Tatry	13	64,2	11	46	12	43	9	36,95
Západné Tatry	5	27	8	59	10	82	7	31
Malá Fatra	6	8,1	2	24	3	11	3	7,1
Veľká Fatra	10	36	8	76	12	122	7	19,6
Slovenský raj	3	4	10	22	12	28	8	11,05
SPOLU	68	230,3	88	373	91	404	52	152,7

Zdroj: Horská záchranná služba

Počet vykonaných asistencií na zaistení bezpečnosti pri športových a iných podujatiach a počet osobodní záchranárov v kontrolovanom období stúpala.

Vzťahy s prevádzkovateľmi lyžiarskych stredísk

Podľa § 8 zákona o HZS prevádzkovateľ lyžiarskej trate bol povinný:

- vydať a na viditeľnom mieste umiestniť pravidlá správania sa na lyžiarskej trati, ktoré bol povinný každý dodržiavať,
- označiť viditeľne lyžiarsku trať a stupeň jej náročnosti,
- zabezpečiť zjazdovosť a bezpečnosť označenej lyžiarskej trate počas prevádzkového času zariadenia určeného na osobnú lanovú dopravu,
- zabezpečiť pri úraze na lyžiarskej trati prvú pomoc a podľa potreby prepravu zranenej osoby do miesta, kde sa jej poskytne neodkladná zdravotná starostlivosť.

Podľa vyššie uvedeného zákona prevádzkovateľ ZOLD bol povinný pri záchranných činnosti umožniť bezplatne prednostnú prepravu príslušníkov HZS a zamestnancov iných záchranných služieb a zachraňovaných osôb na ZOLD, ak to umožňovali prevádzkové podmienky, a to aj mimo prevádzkového času.

Na území Slovenska sa v sledovanom období nachádzalo približne 200 malých a veľkých lyžiarskych stredísk. Ich bezpečnosť okrem HZS zabezpečovali občianske združenia, iné právnické subjekty, fyzické osoby alebo zamestnanci lyžiarskych stredísk. V roku 2007 bola zavedená norma STN 018027 o značení na lyžiarskych tratiach, ktorá riešila problematiku bezpečného fungovania lyžiarskych stredísk.

Kontrolou bolo zistené, že HZS v sledovanom období uzatvárala zmluvné vzťahy s prevádzkovateľmi lyžiarskych tratí a prevádzkovateľmi ZOLD. Zmluvy boli uzatvárané prevažne na obdobie jednej lyžiarskej sezóny najmä v tých strediskách, kde mohlo reálne nastať lavínové nebezpečenstvo. Počet zmluvných lyžiarskych stredísk kolísal okolo 11-tich stredísk.

Prehľad o počte zmluvných vzťahov HZS s prevádzkovateľmi lyžiarskych stredísk je v tabuľke č. 32:

tabuľka č. 32

	Sezóna 2009/2010	Sezóna 2010/2011	Sezóna 2011/2012	Sezóna 2012/2013
Počet zmlúv	8	10	9	10

Zdroj: Horská záchranná služba

Rozsah uzatvorených zmlúv pokrýval zákonom stanovené povinnosti prevádzkovateľov lyžiarskych tratí a prevádzkovateľov ZOLD. HZS za dohodnutú cenu zmluvne zabezpečovalo najmä:

- vykonávanie preventívnej, záchrannej a pohotovostnej činnosti na lyžiarskych zjazdových tratiach a vo voľnom teréne (free ride terén),
- vykonávanie záchranných prác na ZOLD,
- zabezpečenie odstrelu lavín pre zvýšenie bezpečnosti,
- konzultačné služby pri značení lyžiarskych tratí, stupňa jej obtiažnosti, kritických miest a pod. v rámci lyžiarskych stredísk,

- konzultácie pri príprave a tvorbe lyžiarskych máp, pútačov a iných informačných materiáloch.

Spolupráca HZS s horskou záchrannou službou v Poľsku

Horská záchrana sa na slovenskej a poľskej strane vyvíjala samostatne. Organizácie zabezpečujúce záchrannú činnosť v horách na spoločnej hranici spolupracovali pri záchranných akciách už v minulosti.

Po zriadení HZS zákonom bola vzájomná spolupráca so zahraničnými horskými záchrannými zložkami upravená na zmluvnom základe.

Počas kontrolovaného obdobia HZS spolupracovala so záchrannými organizáciami, ktoré zabezpečovali záchrannú činnosť na poľskom území.

HZS mala uzatvorenú Zmluvu o spolupráci s organizáciou Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (ďalej len „TOPR“), so sídlom v Zakopanem, na dobu neurčitú, ktorá nadobudla účinnosť dňom 17.06.2004. Zmluvné strany sa dohodli na vzájomnej spolupráci pri záchranných činnostiach, na úseku pohotovosti, na úseku technickom, metodickom, športu a pri preventívnych činnostiach.

HZS uzatvorila dňa 11.08.2004 Dohodu vo veci spolupráce a súčinnosti v záležitostiach týkajúcich sa horskej záchrannej služby s organizáciou Górske Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (ďalej len „GOPR“) – Beskydská skupina, so sídlom v Szczyrku. Predmetom dohody bola vzájomná súčinnosť pri záchranných akciách, spoločné nácviky výkonu záchranných akcií, poskytovanie odbornej pomoci pri stanovovaní príčin nehôd, technická podpora a výmena skúseností.

Dňa 12.10.2005 v Zakopanem HZS a GOPR, so sídlom v Zakopanem, podpísali Intenčný list, v ktorom obe organizácie deklarovali vôľu spolupracovať a vzájomne si pomáhať aj v budúcnosti v záchrannárskej a preventívnej činnosti, v technickej oblasti a v oblasti školenia.

Na základe Dohody o spolupráci uzavretej dňa 22.12.2008 medzi HZS, TOPR a talianskym zborom Guardia di Finanza Talianskej republiky, so sídlom v Ríme, v rámci horskej záchrany a potreby vzájomnej výmeny poznatkov a skúseností sa uvedené horské záchranné organizácie dohodli na spolupráci v oblasti vzdelávania, testovania, vyučovania, školenia, prevencie a zdieľania dostupných technických, vedeckých a didaktických poznatkov a koncepcií súvisiacich s problematikou horského prostredia, vysokohorskej turistiky a skialpinizmu.

Dňa 01.07.2013 uzavrela HZS, Asociácia horských záchranárov, Horská služba Českej republiky, TOPR a GOPR Memorandum o spoločnom postupe. Predmetom memoranda bola deklarácia vzájomnej spolupráce, ktorá sa týkala najmä činností v nasledovných oblastiach:

- podpora a budovanie leteckej záchrany SAR pre vyhľadávanie a technické zásahy v horách,
- zber, spracovanie a vyhodnocovanie dát – monitoring pred geohazardmi a lavínovej prevencie,

- vzájomná podpora vo vzdelávacích, výučbových a tréningových aktivitách,
- systematizácia záchranných prostriedkov a postupov pre spoločné zásahy,
- zjednotenie informačných tokov a dát pre odbornú i laickú verejnosť,
- manažment rizík a predchádzanie úrazom a chorobám z povolania u záchranárov.

V kontrolovanom období HZS vykonalo niekoľko spoločných záchranných a pátracích akcií v spolupráci s TOPR a GOPR.

Komunikácia medzi slovenskými a poľskými záchrannými zložkami prebiehala v dvoch úrovniach:

- medzi dispečingami – prostredníctvom pevných telefónnych liniek alebo prostredníctvom rádiových sietí na zhodných frekvenciách,
- pri spoločných zásahoch – prostredníctvom mobilných telefónnych operátorov a prostredníctvom rádiových sietí na zhodných frekvenciách.

Pri vzájomnej komunikácii a rozhodovaní platilo pravidlo, že záchrannú akciu riadil vedúci záchrannej akcie tej zložky, na ktorej území zásah prebiehal.

Prehľad o počte odovzdaných prípadov prostredníctvom dispečingov a počty spoločne vykonaných záchranných alebo pátracích akcií sú uvedené v tabuľke č. 33:

tabuľka č. 33

	Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012		k 30.06.2013	
	TOPR	GOPR	TOPR	GOPR	TOPR	GOPR	TOPR	GOPR
Dispečing	9	2	6	5	10	4	2	3
Spoločný zásah	4	4	4	8	10	10	0	1

Zdroj: Horská záchranná služba

Projekt geografického informačného systému horskej záchrany

HZS realizovala so svojim poľským partnerom TOPR, so sídlom v Zakopanem, v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013 projekt s názvom: „Prepojenie slovenského a poľského geografického informačného systému horskej záchrany – prvá časť“. Realizácia projektu trvala od apríla 2010 do januára 2011.

Geografický informačný systém HZS (ďalej len „GIS“) sa začal budovať na základe potrieb organizovania záchranných a pátracích akcií v blízkosti spoločných hraníc. Vyvíjal sa pre vzájomnú komunikáciu a priame zobrazovanie postupu pátracích tímov v teréne na mapových podkladoch dispečerských pracovísk HZS a TOPR za účelom ich koordinácie a vyššej efektívnosti pátrania.

Projekt GIS bol rozdelený na dve časti. Ciele prvej časti boli splnené. Bola vykonaná analýza požiadaviek HZS a TOPR, vypracovaný návrh GIS HZS/TOPR, zozbierané dostupné mapové podklady, vytvorený dátový model Geodatabázy a bol spustený do prevádzky HW GIS server.

Stav projektu a jeho využívanie je limitované dokončením jeho druhej časti, ktorá v čase výkonu kontroly nebola začatá pre úsporné finančné opatrenia MV SR.

Vybudovanie druhej časti GIS vyžaduje nahradiť starú rádiovú analógovú sieť a vytvoriť digitálnu sieť DMR technológiou, čo je technicky aj finančne náročnejšie ako bola prvá časť. HZS sa snaží o postupné dokončenie projektu s požitím finančných prostriedkov získaných z interných zdrojov rozpočtu a vyčlenením účelových prostriedkov od MV SR.

Pre naplnenie cieľa je nevyhnutné pokračovať v dokončení projektu GIS aj s ohľadom na efektívnosť doteraz vynaloženého úsilia a finančných prostriedkov.

6. Koncepcia záchrany v horských oblastiach s výhľadom do roku 2015

Návrh Koncepcie záchrany v horských oblastiach s výhľadom do roku 2015 (ďalej len „koncepcia“) bol schválený uznesením ministra vnútra SR dňa 20.12.2011. Vláda SR sa v programovom vyhlásení zaviazala prikrčiť ku komplexnému riešeniu existujúcich problémov výkonu záchrany v horách s cieľom vytvoriť lepšie podmienky na poskytnutie adekvátnej pomoci postihnutým. Návrh koncepcie vychádzal z dlhodobých štatistík, poznatkov, skúseností, rizikovosti a náročnosti vykonávania záchranej činnosti príslušníkmi HZS v horských oblastiach, vývoja záchrany v horách na území SR, i z poznatkov ako sa riešila záchrana v horských oblastiach v zahraničí.

Koncepcia sa skladala z troch častí:

- analýza stavu,
- problematické oblasti v horskej záchrane,
- návrhy riešení problémov a návrhy opatrení.

Cieľom koncepcie bolo:

- zvýšiť akcieschopnosť záchranárov HZS a zložiek IZS pri tiesňových volaniach z horských oblastí a pri uskutočňovaní zásahov v horských oblastiach,
- zlepšiť informovanosť návštevníkov o podmienkach pre výkon aktivít v horskom a vysokohorskom prostredí,
- zvýšiť bezpečnosť na lyžiarskych tratiach a skvalitniť záchranu na nich,
- riešiť problematiku značenia turistických chodníkov a opravu technických zariadení nielen z hľadiska bezpečnosti a prevencie, ale aj v kontexte rozvoja služieb v cestovnom ruchu,
- zvýšiť kontrolnú činnosť za účelom dodržiavania pravidiel bezpečného správania sa návštevníkov a dotknutých subjektov.

Prvá časť koncepcie sa zaoberala východiskami a analýzou stavu. Obsahovala platnú legislatívu na úseku záchrany na horách a základné údaje o horských oblastiach SR.

Druhá, ťažisková časť, uvádzala niektoré problémové oblasti záchrany života v horských oblastiach a návrhy na ich riešenie, vrátane princípov organizácie, fungovania a rozvoja záchrany životov v horských oblastiach.

Tretia časť obsahovala návrhy riešení problémov pri záchrane životov v horských oblastiach a návrhy opatrení.

Analýza stavu vychádzala zo spracovanej päťročnej štatistiky úrazov, údajov iných organizácií o návštevnosti v horských oblastiach a o cestovnom ruchu na Slovensku, z interných materiálov venovaných problematike horskej záchrany a odporúčaní medzinárodných organizácií v oblasti horskej záchrany.

Návrh komplexného riešenia základných okruhov problémov, princípy organizácie a rozvoj výkonu záchrany vychádzal z problémových oblastí záchrany života v horských oblastiach.

Niektoré problémové oblasti v horskej záchrane podľa koncepcie boli:

HZS:

Smerovanie HZS má byť naďalej zamerané na úzku špecializáciu v oblasti horskej záchrany so zabezpečením rýchlejšieho nasadenie záchranných tímov, poskytnutia pomoci, ako aj zlepšenia kvality poskytovania zdravotnej starostlivosti na horách osobám v tiesni.

V rámci IZS pri nasadzovaní viacerých zložiek, ktoré musia spolupracovať pri zásahu, problémom boli rozhodovacie procesy. Každá záchranná zložka smerom dovnútra sa správala separátne a nebol prijatý žiadny záväzný postup, ktorý by určoval potrebu a spôsob ich nasadzovania.

Pre zlepšenie rozhodovacích procesov a poskytovania informácií bolo navrhnuté, aby v odbore zdravotnícky záchranár neboli vyškolení len záchranári, ale aj operátori HZS. Pre zlepšenie vzdelanostnej úrovne zdravotníckych záchranárov v HZS, bolo navrhnuté začať proces ich sústavného vzdelávania obdobne, ako je to v záchrannej zdravotnej službe.

V oblasti lavínovej prevencie vďaka stavebnému rozmachu sa ukázala potreba, aby HZS ako odborný garant posudzovala územné plány obcí.

Jednou zo základných podmienok efektívneho plnenia úloh HZS bolo kvalitné personálne zabezpečenie. Koncepcia uvádzala, že naplnenie plánovaných počtov príslušníkov a zamestnancov nebolo od zriadenia HZS reálne, vzhľadom na obmedzený objem finančných prostriedkov vyčlenených na zabezpečenie jej činnosti.

Vzhľadom na konštatovaný nedostatočný stav v materiálno-technickom zabezpečení a pre zvýšenie efektivity HZS bolo navrhnuté aktualizovať normatív osobných prostriedkov, záchrannárskeho materiálu a techniky a vozového parku podľa skutočnej potreby.

Za účelom zvýšenia a trvalého udržiavania bezpečného prostredia v horských oblastiach, dokumentovania tragických a ťažkých nehôd na ťažko prístupných miestach v horských oblastiach, kde pre komplikovanosť terénu nebolo možné nasadenie príslušníkov PZ SR, bolo navrhnuté vytvoriť organizačnú zložku v pôsobnosti HZS, ktorej hlavnou úlohou by bol výkon kontrolnej činnosti.

Technická podpora v rozhodovacích procesoch:

V tejto oblasti sa v koncepcii pozornosť sústredila na skvalitnenie komunikácie medzi IZS a záchrannými zložkami vykonávajúcimi činnosť v horských oblastiach, na GIS ako podporný prostriedok pre zobrazenie priestorových a údajových informácií a na neustály

prehľad a poskytovanie informácií návštevníkom horských oblastí o poveternostných podmienkach.

Využívanie leteckej techniky:

Pre zlepšenie, zrýchlenie a skvalitnenie záchrany na horách z dlhodobého pohľadu sa ukázalo ako nevyhnutné aby HZS v horských oblastiach mala k dispozícii svoj vlastný vrtuľník.

Úhrada nákladov za záchrannú činnosť:

Z dôvodu efektivity a jednoznačnosti vymáhania úhrad pohľadávok po zosnulých osobách bola navrhnutá úprava zákona o HZS.

Záchrana mimo vymedzených horských oblastí:

Spristupňovanie nových a spropagovanie tradičných lokalít, ktoré nepatria do horských oblastí s pôsobnosťou HZS, prinieslo návštevníkom množstvo problémov pri záchrane. Ako ideálnym riešením pri nízkej frekvencii úrazov v týchto lokalitách bolo navrhnuté nasadzovanie záchranárov HZS prostredníctvom leteckej techniky v súčinnosti so zložkami IZS.

Kvalita značenia turistických chodníkov:

Spôsob značkovania turistických chodníkov upravovala norma STN 018025, ale žiadny predpis neupravil povinnosť, ktorý subjekt sa mal starať o značenie a niešť zodpovednosť za jeho stav. Pri technických zariadeniach chýbala technická norma, ktorá by technické zariadenia popisovala. Úpadok kvality turistického značenia mal priamy dopad na cestovný ruch ako aj na úrazovosť v slovenských horách.

Vzhľadom na to, že ide o prierezovú problematiku viacerých rezortov, boli v koncepcii navrhnuté spoločné rokovania medzi jednotlivými ministerstvami ohľadne správy turistického značenia a technických zariadení.

Bezpečnosť na lyžiarskych tratiach:

Rozmachom lyžiarskych stredísk, zvýšením prepravnej kapacity lanoviek a vlekov v niektorých strediskách bez rozšírenia traťovej priepustnosti sa výrazne zvýšila úrazovosť na lyžiarskych tratiach.

Dohľad nad povinnosťami prevádzkovateľov lyžiarskych stredísk vykonával príslušný obvodný úrad a obmedzene aj príslušníci HZS. Keďže obvodné úrady nedisponovali odborne ani fyzicky zdatnými zamestnancami, ktorí by boli vybavení potrebnými ochrannými pomôckami, bol výkon kontrolnej činnosti značne obmedzený. Z uvedených dôvodov sa v koncepcii navrhlo časť kontrolnej činnosti preniesť na HZS a rozšírením oprávnení príslušníkov HZS zvýšiť kontrolnú činnosť na lyžiarskych tratiach a zvýšiť bezpečnosť návštevníkov.

HZS iniciovala novelizáciu zákona o Horskej záchranej službe s cieľom posilniť bezpečnosť na lyžiarskych tratiach vymedzením oprávnení a povinností prevádzkovateľov

lyžiarskych tratí a prevádzkovateľov určených na osobnú lanovú dopravu ako aj samotných lyžiarov.

Nové opatrenia umožnia prevádzkovateľovi lyžiarskej trate ustanoviť pravidlá správania sa na lyžiarskej trati s ohľadom na konkrétne pomery lyžiarskeho strediska. Novelou zákona sa navrhlo ustanoviť aj povinnosti osoby, ktorá sa nachádza na lyžiarskej trati. Osobitný zreteľ bol venovaný lyžiarom a snoubordistom a povinnosti chrániť si hlavu ochrannou prilbou vo veku mladšom ako 15 rokov.

Nevyhnutnosť dobrovoľných záchranárov:

Ako najvhodnejším a ekonomicky únosným kompromisom sa ukázal zmiešaný model zložený z profesionálnej a dobrovoľnej zložky, kde profesionálna zložka garantovala záchranu a profesionálny prístup a dobrovoľná zložka personálne dopĺňala profesionálnu zložku v obdobiach so zvýšeným výskytom úrazovosti. Vzťah medzi HZS a dobrovoľnými záchranármi koncepcia navrhovala riešiť v súlade so schváleným zákonom o dobrovoľníctve.

Register odborne spôsobilých osôb:

Z dôvodu jednoznačnej identifikácie osôb, ktoré majú príslušnú odbornú spôsobilosť na výkon jednotlivých druhov záchrany, koncepcia navrhovala zverejniť register osôb s platnou odbornou spôsobilosťou, čím by sa zjednodušil výber záchranárov pri zabezpečení záchrany alebo asistencie a zároveň by sa obmedzila organizovaná záchrana bez potrebného vzdelania.

Navrhovaná koncepcia reagovala na stav a problémy pri zabezpečení bezpečnosti a ochrany zdravia v horských oblastiach a na lyžiarskych tratiach a navrhla riešenia pre odstránenie nedostatkov.

Návrh novelizácie legislatívnych noriem a prepisov podľa koncepcie:

- zákona o HZS,
- zákona č. 282/2002 Z. z. ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov v znení zákona č. 102/2010 Z. z.,
- vyhlášky MV SR č. 23/2006 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o HZS,
- vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 366/2005 Z. z. o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v znení neskorších predpisov,
- interných aktov riadenia HZS.

Návrh opatrení podľa koncepcie:

1. Vykonať analýzu počtov príslušníkov a zamestnancov HZS s prihliadnutím na maximálne využívanie fondu služobného času, jeho štruktúru a úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných predpisov, a to pred uplatnením návrhu na zvýšenie alebo zníženie počtu systemizovaných miest.

Z: HZS

T: 2013

2. Závery z vykonanej analýzy premietnuť do organizačného poriadku HZS a následne do návrhu na zvýšenie alebo zníženie počtu systemizovaných miest.
Z: HZS v spolupráci so SPSC MV SR
T: 2014
3. Vykonať aktualizáciu normatívu osobných prostriedkov, záchranného materiálu a techniky, vozového parku podľa skutočnej potreby s prihliadnutím na súčasné trendy v tejto oblasti v súlade s odporúčaniami medzinárodnej organizácie IKAR-CISA.
Z: HZS v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou
T: 2013
4. Zabezpečiť nákup osobných prostriedkov, záchranného materiálu a techniky, vozového parku HZS na základe aktualizácie normatívov.
Z: HZS v spolupráci so SE MV SR
T: 2014
5. V spolupráci s odborom kynológie a hipológie Prezídia Policajného zboru, ktorý je odborným gestorom služobnej kynológie v pôsobnosti MV SR a Policajného zboru, ustanoviť presné kritériá hodnotenia psovodov a služobných psov HZS na udeľovanie výkonnostných stupňov psov HZS pre ich využitie vo výkone služby, zapracovať a predložiť spôsob získavania služobných psov pre potreby HZS a zabezpečenie ich výživy.
Z: HZS v spolupráci s Prezidiom PZ a SLVV MV SR
T: 2014
6. Vychádzajúc zo záverov vykonanej analýzy, zmeny organizačného poriadku HZS a následnej zmeny počtu systemizovaných miest vytvoriť organizačnú zložku v pôsobnosti HZS, ktorej hlavnou úlohou by bol výkon kontrolnej činnosti za účelom zvýšiť a trvalo udržiavať bezpečné prostredie v horských oblastiach.
Z: HZS v spolupráci so SPSC MV SR a SLVV MV SR
T: 2014
7. Dobudovať a rozšíriť funkcionality informačného systému IZS, vytvoriť komplexný nástroj na vkladanie informácií do existujúcich mapových podkladov, vytvoriť nástroj na analyzovanie geografických údajov a ich archiváciu, vybudovať informačné kanály systému, pre odovzdávanie si informácií mimo analógových telefónnych liniek, vybudovať alebo prestavať existujúce rádiové siete jednotlivých zložiek, digitálnej rádiovéj siete.
Z: HZS v spolupráci so SITB MV SR, Sekcia IZKM MV SR
T: 2013
8. Pre zabezpečenie kvality značenia turistických chodníkov, trás a technických zariadení v teréne iniciovať rokovania na úrovni štátnych tajomníkov Ministerstva hospodárstva SR, Ministerstva životného prostredia SR, Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a MV SR. Na základe výsledkov rokovaní vypracovať návrh legislatívneho riešenia danej problematiky.
Z: KM MV SR v spolupráci s MH SR, MŽP SR, MPRV SR, SLVV MV SR
T: 2012

9. Novelizáciou zákona o HZS zabezpečiť zvýšenie kvality poskytovania pomoci v lyžiarskych strediskách.

Z: HZS v spolupráci s SLVV MV SR

T: 2012

Kontrolou stavu plnenia prijatých opatrení vyplývajúcich z koncepcie do termínu ukončenia výkonu kontroly bolo zistené:

K bodu 1.:

HZS vypracovala analýzu počtov príslušníkov a zamestnancov a listom zo dňa 27.03.2013 ju zaslala na sekciu systematizácie a mzdovej politiky MV SR. Výsledkom analýzy bol návrh počtu príslušníkov HZS, finančnej náročnosti, návrh nového organizačného poriadku a návrh na zvýšenie systematizovaných miest s predpokladom účinnosti v roku 2014.

Opatrenie bolo splnené v termíne.

K bodu 2.:

HZS listom dňa 27.03.2013 zaslala návrh nového organizačného poriadku a návrh na zvýšenie systematizovaných miest s predpokladom účinnosti v roku 2014.

Opatrenie sa priebežne plní.

K bodu 3.:

Normatív osobných prostriedkov, záchranského materiálu a techniky bol aktualizovaný a premietnutý do pokynov riaditeľa HZS č. 11/2012, 13/2012, 14/2012, 15/2012 a to na základe odporúčania komisie zloženej zo zástupcov HZS a lekára garanta HZS. Aktualizácia vozového parku HZS bola vykonaná v Koncepcii dopravy, ktorá bola schválená 04.12.2012. Listom č. HZS –PRO-580/2013 z 26.03.2013 bola na MV SR, SE, OMTZ zaslaná Požiadavka na doplnenie a obmenu vozového parku HZS pre rok 2014. Zmena normatívu nebola žiadaná z dôvodu, že normatívne počty neboli naplnené.

Opatrenie bolo splnené.

K bodu 4.:

Táto úloha sa plní priebežne v obmedzenom rozsahu v dôsledku nedostatku finančných prostriedkov.

K bodu 5.:

HZS vydalo pokyn riaditeľa č. 23/2012 o služobnej kynológii, ktorým boli ustanovené presné kritéria hodnotenia psovodov a služobných psov HZS na udeľovanie výkonnostných stupňov psom HZS pre ich využitie vo výkone služby.

Opatrenie sa priebežne plní.

K bodu 6.:

HZS vykonala analýzu počtov príslušníkov a zamestnancov, zaslala návrh nového organizačného poriadku a návrh na zvýšenie systematizovaných miest s predpokladom účinnosti v roku 2014. Sekcia systematizácie a mzdovej politiky MV SR listom z 29.05.2013 zaslala HZS stanovisko, že v rozpočte mzdových prostriedkov kapitoly MV SR pre príslušníkov HZS a Hasičského a záchranného zboru neboli disponibilné zdroje na pokrytie zvýšených mzdových výdavkov.

Opatrenie ostáva na splnenie v roku 2014.

K bodu 7.:

Informačný systém IZS:

Pre sprístupnenie HZS v IZS bolo v spolupráci s autorom operátorského softvérového vybavenia spustené pracovisko 112 v Hornom Smokovci do pilotného režimu. Bolo vykonané dátové prepojenie operátora HZS a krajských operačných stredísk, ktoré umožnilo koordinovať záchranu v horských oblastiach a podávať priame informácie na krajské operačné stredisko v rámci IZS vo forme formulárov.

Digitálna rádiosieť HZS:

Uskutočnila sa analýza a spracovanie požiadaviek s návrhom siete a výberom technológie pre obstarávací proces. Bolo začaté konanie o pridelenie frekvenčných párov od Telekomunikačného úradu SR s medzinárodnou koordináciou s predpokladom ukončenia v prvom polroku 2014. Podklady pre stavbu a výber siete v rámci výberového konania boli odovzdané MV SR.

Opatrenie sa plní oneskorene s predpokladom splnenia v roku 2014.

K bodu 8.:

Podľa písomného vyjadrenia HZS zo dňa 24.10.2013 jednotnosť značkovania turistických chodníkov upravovala norma STN 018025. Na území TANAP-u označenie turistických chodníkov zabezpečovali Štátne lesy TANAP-u. Na ostatnom území sa o sieť turistických chodníkov starali vlastníci územia, pričom samotné značenie vykonával Klub slovenských turistov alebo iné odborné združenia a spolky, prípadne mestá a obce. Rokovania ohľadne zabezpečenia kvality značenia turistických chodníkov, trás a technických zariadení v teréne sa uskutočnili na úrovni Ministerstva hospodárstva SR s Klubom slovenských turistov, pričom výsledky nie sú známe. Z pohľadu bezpečnosti je podľa HZS nevyhnutné, aby značenie bolo na celom území v súlade s predmetnou normou a aby bolo zverené legislatívnou úpravou jednej organizácii alebo konkrétnym organizáciám podľa zvereného územia.

Opatrenie nebolo splnené.

K bodu 9.:

V čase výkonu kontroly bola novela zákona o HZS predložená do legislatívneho procesu (vnútrorezortný a medzirezortný pripomienkový proces).

Opatrenie nebolo splnené v termíne.

Kontrolou bolo zistené, že z celkového počtu prijatých opatrení boli tri splnené, tri plnené približne, jedno opatrenie nebolo splnené, jedno opatrenie nebolo splnené v termíne, jedno opatrenie sa plní oneskorene s predpokladom splnenia v roku 2014 a jedno opatrenie ostáva na splnenie v roku 2014.

Protokol o výsledku kontroly vypracovali dňa: 04.11.2013

Ing. František Palčák
vedúci kontrolnej skupiny

Ing. Miroslav Štefánik
člen kontrolnej skupiny

Ing. Stanislav Matúška
člen kontrolnej skupiny

Ing. Marián Sisák
člen kontrolnej skupiny

S obsahom protokolu o výsledku kontroly bol oboznámený dňa: 06.11.2013

plk. Ing. Jozef Janiga
riaditeľ HZS